

ἐὰν πολλοῖς μισθώσω] Κυρίλλου. Ὁ πωλῶν πολλοῖς ἢ μισθῶν, καὶ ἐκάστῳ εἰς τὸ πᾶν πιστεύων, εἰ πάντες εὐποροὶ εἶσι, καθ' ἑκάστου εἰς μέρος ὀφείλει κινεῖν. δύναται μέντοι, πάντων εὐπορῶν ὄντων, ἔχειν ἐπιλογὴν, χωρῶν τὰς ἀγωγὰς, καθ' οὗ θάλλει κινεῖν εἰς τὸ πᾶν. [Sch. z. II. 477.]

μζ'. Ἰδεμ. Ἐὰν μισθώσω σοι ὅπερ ἐμισθώσασμαι, ἔχω τὴν ἐπὶ μισθώσει ἀγωγὴν. ὁ μισθωσάμενος ὕ) κινήτων, ἢ αὐτοκίνητων, καὶ μὴ ἀποδιδόντος αὐτό, τῷ ἐνδίκῳ ὀ) ὄρκῳ ὑπόκειται.

ἐὰν μισθώσω σοι] Ἐμισθώσασαι τις ἐμοὶ ἔργον ποιητέον. ἐμισθώσασαι ἐγὼ τοῦτο ἐτέρω. ἔξω κατὰ τοῦ μισθωσάμενον τὴν λοκάτη. [Sch. a. II. 477.]

Κυρίλλου. Ὁ μισθωσάμενος ἔργον καλῶς μισθοῖ ἐμοί. [Sch. a. II. 477.]

ὁ μισθωσάμενος κινήτων] Ὁ μισθωσάμενος οἰκέτην, ἢ ἕτερον κινήτων, μὴ βουλόμενος ἀποκαταστήσαι, ὑποκίεται τῷ ἐν λίτῃ ὄρκῳ. [Sch. b. II. 477.]

Κυρίλλου. Ὁ μισθωσάμενος μὴ ἀποκαθιστῶν αὐτοκίνητων, ἢ κινήτων, τῷ ἐν λίτῃ ὑπόκειται. [Sch. b. II. 477.]

μη'. Μοδεστ. Οἱ γενόμενοι ἐπίτροποι ἢ κουράτορες, πρὶν ἐκτίσαι τὰ τῆς κηδεμονίας, οὐ γίνονται μισθωτοὶ τοῦ βασιλέως, ἢ τοῦ δημοσίου. κᾶν ἀποκρηνύμενος τις μισθώσῃται, τῷ ἐπὶ πλαστογραφίας ἐγκλήματι ὑπόκειται.

οἱ γενόμενοι ἐπίτροποι ἢ κουράτορες] Οἱ ἐπίτροποι γενόμενοι ἢ κουράτορες, πρὶν ἐκτίσαι τὰ ἐκ τῆς κηδεμονίας ἐποφειλόμενα, μισθωσάσθαι κτήματα βασιλικὰ κωλύονται. κᾶν τις ἀποκρηνύμενος τοῦτο προσέλθῃ τῇ μισθώσει τῶν εἰρημένων χωρίων, ὡς παραποιήσας, τούτεστιν, ὡς ψευδόμενος κολάζεται, ὡς βούλεται διάταξις τοῦ βασιλέως. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ φισκαλίων χωρίων. [Sch. c. II. 477.]

Κυρίλλου. Χειρίζειν ἐπιτροπὴν ἢ κουρατωρίαν πανσάμενος μὲν, μήπω δὲ ἐκτίσας τὴν κηδεμονίαν, εἰ τοῦτο ἀποκρηνύμενος μισθώσῃται παρὰ τοῦ Καίσαρος ἢ τοῦ ταμίου χωρία, ὡς παραποιήσας κολάζεται. [Sch. c. II. 477.]

μθ'. Ἰδεμ. Ὁ ἐν ἀγνοίᾳ στρατιώτῃ ὡς παγάνῳ μισθώσας, ἀπαιτεῖ αὐτὸν τὸ μισθώμα.

ὁ ἐν ἀγνοίᾳ] Ἐὰν τις μισθώσῃ ὀ) μοι τὸν οἰκίον ἄγρον, εἶνά με στρατιωτὴν ἀγνοῶν, ἀπαιτεῖν με δύναται τὸ μισθώμα, καὶ οὐδεμίαν ὑποστῆται ζημίαν, ὡς καταφρονητῆς τῆς διατάξεως τῆς βουλευμένης στρατιωτῆ μὴ μισθωσάσθαι παρ᾽ ἐμοῦ γὰρ αὐτῷ συγγνώμῃ ἢ ἀγνοίᾳ. [Sch. d. II. 478.]

Κυρίλλου. Ὁ μισθώσας στρατιώτῃ ἀγροῶν ἔχει λοκάτη. [Sch. d. II. 478.]

ν'. Ἰαβολένος. Συνεφώνησα πρὸς τὸν μισθωτὸν, ἵνα μὴ γεωργοῦντος αὐτοῦ, ἔξῃ μοι μεταμισθῶν ἐτέρω, καὶ ὥστε εἰ ὀλιγωτέρου αὐτὸν μισθώσω, ἐπιγνώναί μοι τὸ διαφέρον. ἐὰν αὐτοῦ μὴ γεωργήσαντος μεταμισθώσω πλείονος, οὐ δίδωμι αὐτῷ τὸ περιττόν, εἰ καὶ μὴ συνέδοξεν.

Ἐὰν μισθώσω σοι ποιῆσαι ἔργον, ἔφ' ὃ καθ' ἡμέραν σε λαβεῖν τὸν μισθόν, καὶ γένηται τι ἐλάττωμα· εἰ μὲν συνέδοξεν, τὴν καλλονὴν σε παρασχεῖν, χωρὰ τῇ μισθώσεως ἀγωγῇ. ἀδιάφορον γὰρ, εἴτε ὕφ' ἐν ὁ μισθὸς ὠρίσθη, εἴτε ὕφ' ὑπὲρ ἐκάστης ὑπηρεσίας, μόνον εἰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἔργου πρὸς τὸν μισθωτὸν φέρεται. εἰ δὲ διὰ τὸ γενέσθαι τὸ ἔργον δοκιμασίᾳ τοῦ δεσπύτου ὠρίσθη ὁ καθημερινὸς μισθός, οὐκ ἐνέχεται περὶ καλλονῆς ὁ μισθωτός.

συνεφώνησα πρὸς τὸν μισθωτὸν] Ἐμισθώσασαι σοι τὸν ἐμὸν ἄγρον, συμφωνήσας, ἵνα, εἰ μὴ γεωργήθῃ ὀ) κατὰ

γ) Inde ab ὁ μισθωσάμενος L. 48. legitur in Syn. p. 219. σθωθῆ. δ) Fabr. ἤτε. ε) Sic lego. Fabr. γεωργήθη.

Basil. T. II.

1) si pluribus locavero] Cyrilli. Qui pluribus vendit vel locat, et singulorum in solidum fidem sequitur, siquidem omnes solvendo sint, adversus singulos in partem agere debet. Potest tamen, si omnes solvendo sint, eligere, adversus quem in solidum agere velit, actiones ei praestans.

XLVII. Idem. Si tibi locavero¹⁾, quod ego conduxeram, habeo ex locato actionem. Qui conduxit rem mobilem²⁾ vel se moventem, nec eam restituit, iuriurando in litem subiicitur.

1) si tibi locavero] Quidam locavit mihi opus faciendum. Id ego alteri locavi. Habebo adversus conductorem locati actionem.

Cyrilli. Qui opus conduxit, recte mihi locat.

2) qui conduxit rem mobilem] Qui servum conduxit, vel aliam rem mobilem, si restituere nolit, iuriurando in litem subiicitur.

Cyrilli. Conductor, qui non restituit rem se moventem aut mobilem, iuriurando in litem subiicitur.

XLVIII. Modest. Tutores curatoresve constituti¹⁾, priusquam officii rationes reddiderint, conductores Caesaris vel fisci non fiunt. Et si quis hoc dissimulans conduxerit, crimine falsi tenetur.

1) tutores curatoresve constituti] Tutores curatoresve constituti, priusquam persolverint ea, quae ex causa administrationis debentur, praedia Principis conducere prohibentur. Et si quis hoc dissimulans ad conductionem dictorum praediorum pervenerit, ut falsarius punitur, ut vult Principis constitutio. Idem obtinet et in praediis fiscalibus.

Cyrilli. Qui tutelam aut curam gerere quidem desiit, nondum autem administrationis rationem reddidit, si hoc dissimulans a Caesare vel fisco praedia conduxerit, tanquam falsarius coercetur.

XLIX. Idem. Qui per ignorantiam¹⁾ militi quasi pagano locavit, mercedem ab eo petit.

1) qui per ignorantiam] Si quis fundum suum mihi locaverit, me militem esse ignorans, mercedem a me petere potest, neque ullam poenam sustinebit quasi contemptor constitutionis, quae vetat, ne militi locetur: nam ignorantia ei veniam praestabit.

Cyrilli. Qui ignarus militi locavit, locati habet actionem.

L. Cum conductore pepigi¹⁾, ut si ipse non coleret, relocare alii mihi liceret, et si minoris locassem, quod mea interesset, mihi praestaretur. Si eo non colente pluris locavero, superfluum ei non praesto, licet nihil convenerit.

Si tibi opus faciendum locavero²⁾, ita, ut in §. I. dies singulos mercedem acciperes, et vitium quoddam factum sit: si quidem convenerit, ut bonitatem operis praestares, actioni ex locato locus est. Nihil enim interest, utrum una merces constituta sit, an in singulis operas, si modo consummatio operis ad conductorem pertineat. Si vero, ut arbitrio domini opus efficeretur, merces in singulos dies constituta sit, de bonitate operis conductor non tenetur.

1) cum conductore pepigi] Locavi tibi fundum meum, et pactus sum, ut, si non secundum con-

σ) Syn. ἐκόλω. Leuncl. in marg. ἐνδίκῳ. α) Fabr. με-

τὰ διατεταγμένα, ἐξείναι μοι τοῦτον ἐτέρῳ μεταμισθοῦν, σοῦ τὴν ἐλάττωσιν ἀναπληροῦντος τοῦ μισθώματος, εἴγε ἥττονος συμβῆ με ἐτέρῳ μεταμισθῶσαι τοῦτον,^{d)} ἵνα εἰ πλείονος μισθῶσω, τοῦτο σοι παρασχω. λαβὼν τὸν ἀγρὸν, οὐ δόντως ἐγγυήσῃς αὐτόν. πλείονος ἡδυνήθη μισθῶσαι τοῦτον ἐτέρῳ. ζητοῦμεν, εἰ τὸ περιττὸν ὀφείλω σοι παρασχεῖν. καὶ γρηὶ Ἰαβολέρος, ἐπὶ τῶν τοιοῦτοτρόπων^{e)} τοῦτο μάλιστα σκοπεῖσθαι χρειαί, ὅπερ μεταξὺ τῶν δύο μερῶν ἐπακτεύθη. ἐν δὲ τῷ παρόντι θέματι τοῦτο σιωπηρῶς [εἶναι]^{f)} δοκεῖ συμφωνηθῆσθαι, ὥστε με μηδὲν σοι παρασχεῖν, εἰ συμβῆ πλείονος ἀργυρίου ἐτέρῳ μισθωθῆναι τὸν ἀγρὸν. ὥστε οὐν τὰ συμφωνηθέντα μεταξὺ ἡμῶν, ὑπὲρ ἐμοῦ χρηροεῖσθαι τοῦ μισθώσαντος τοῦτον, ἵνα εἰ μὲν ζημιωθῶ, ὅτι ἐλάττωσιν μετέμισθῶσα, οὐ τὸ ἐλλείπον ἀναπληρώσῃ^{g)}· εἰ δὲ μισθῶσω πλείονος, ἐγὼ μόνος τοῦ τοιοῦτου κέρδους ἀπολαύσω. [Sch. e. II. 478.]

Κυρίλλου. Ἐὶ συμφωνήσω πρὸς τὸν κολωνόν, ὥστε εἰ μὴ γεωργεῖ τὸν ἀγρὸν, μεταμισθοῦν με αὐτόν, καὶ ὅσου ἥττονος μισθωθῆ, αὐτὸν παρέχειν· εἰ πλείονος μισθωθῆ, οὐ λαμβάνει. [Sch. e. II. 478.]

ἐὰν μισθῶσω σοι ποιῆσαι ἔργον] Κυρίλλου. Ὁ καθ' ἡμέραν ὀρίσας μισθὸν τεχνίτη, εἰ συνεφώνησε, καὶ καλλοῖν ἀπατεῖ. οὐδὲν γὰρ διαφέρει, εἴτε ἕνα μισθὸν ὠρίσας, εἴτε τὸν καθ' ἡμέραν, ἐν ᾧ ὁ αὐτὸς ὅλον τὸ ἔργον κάμνει· εἰ μὴ διὰ τοῦτο ἐποίησας τοῦτο, ἵνα ὡς αὐτὸς θέλεις, κάμῃ ὁ τεχνίτης. [Sch. f. II. 478.]

I. 52. νά. Πομπων. Ἐὰν νομίζων^{ff)}, μισθοῦν σοι δέκα D. XIX. 2. νομίσματα, σὺ δὲ νομίξεις πέντε μισθοῦσθαι, οὐκ ἔξορωται. εἰ δὲ νομίζω πέντε καὶ σὺ δέκα, εἰς μόνα τὰ πέντε συνίσταται.

ἐὰν νομίζω, μισθοῦν σοι δέκα νομίσματα] Ἐμισθῶσα σοι ἀγρὸν δέκα νομισμάτων. ἐνόμισας σὺ τοῦτον πέντε μισθοῦσθαι· ἀχρηστος ἢ μισθώσις. εἰ δὲ ἐγὼ πέντε νῦν μισθῶσας σὺ δέκα μισθοῦσθαι νομίσεις, ἐπὶ πέντε νῦν ἢ μισθώσις ἔξορωται. [Sch. g. II. 478.]

Κυρίλλου. Ἐὰν νομίσω δέκα μισθῶσαι σοι, σὺ δὲ πέντε, ἀχρηστος ἢ μισθώσις. εἰ δὲ τούναντιον, ἔξορωται εἰς πέντε. [Sch. g. II. 478.]

Στέφανος. Καὶ πῶς τοῦτο συμβαίνει; θεμάτισον, ὅτι^{κ)} μισθῶσας ἐξέτεινε τὴν οἰκίαν χεῖρα, καὶ ἠπλώσε δις τοὺς πέντε δακτύλους· ὁ δὲ μισθωσάμενος, νομίσας αὐτὸν ἀπαξ ἐπέτειναι τοὺς δακτύλους, περὶ πέντε καὶ μόνων νομισμάτων ὑπέλαβεν καὶ συνέθετο. διὰ τοῦτο δὲ^{κβ)} μισθῶσας περὶ πλείονος, ὁ δὲ μισθωσάμενος περὶ ἐλάττονος ἐνεθυμήθη ποσότητος, οὐ συνίσταται μισθώσις. ἔνθα δὲ τὸ ἐναντίον ὁ μὲν μισθῶσας περὶ ἐλάττονος ποσότητος, ὁ δὲ μισθωσάμενος περὶ πλείονος, πρὸς τὸ ἐλάττον κανονίζομεν συνίστασθαι μισθῶσιν· ἐπειδὴ φυσικῶς εἴωθεν ὁ μισθῶν πρότερον προτείνειν καὶ λέγειν, πόσον βούλεται τὸ πρᾶγμα. ἔνθα οὐν ὁ μισθῶσας περὶ πλείονος ἐνεθυμήθη ποσότητος, περὶ δέκα τυχόν νῦν. ταῦτα ἔδοξεν προτείνειν τῷ μισθωσάμενῳ σιωπηρῶς· καὶ ἐπειδὴ μὴ περὶ τσαύτης καὶ αὐτὸς ποσότητος, οὐκ ἔδοξε συμβαίνειν ἀλλήλους, οὐδὲ συναίνειν ἐπὶ τῷ μισθῷ τῷ ὀρισθέντι σιωπηρῶς ὑπὸ τοῦ μισθῶσαντος, καὶ ἐκώσας οὐ συνέστη μισθώσις. ἔνθα δὲ τὸ ἐναντίον μισθῶσας περὶ ἐλάττονος ἐνεθυμήθη ποσότητος, περὶ εἰ. τυχόν νῦν. ὁ δὲ μισθωσάμενος περὶ πλείονος, περὶ εἰ. τυχόν νῦν. δοκεῖ τῷ μισθῶσαντι συναίνειν ὁ μισθωσάμενος. ἔγνω γὰρ, ὅτι τῷ πλείονι καὶ τὸ μείον περιέχεται. ὁ τοίνυν μισθωσάμενος ἐνεθυμήθει περὶ εἰ. νῦν. ὁμολογημένως καὶ περὶ τῶν εἰ. ἐνεθυμήθη, ὅπερ σιωπηρῶς αὐτῷ προτείνειν δοκεῖ ὁ μισθῶσας. [Sch. g. II. 479.]

I. 53. νβ'. Παπιαν. Ἡ) Ἐγγυησάμενος τῷ τελώνῃ τῆς πό- D. cod. λωος ὑπὲρ τοῦ μισθωσαμένου παρ' αὐτοῦ, οὐκ ἐνέχεται τῇ πύλει. οἱ μέντοι καρποὶ ὑπόκεινται τῇ πύλει.

ἐγγυησάμενος] Ἐμισθῶσέ τις πολλὰ κτήματα παρὰ τοῦ δημοσίου. ἐγὼ ἔν ἐκ τούτων ἐμισθῶσα ἐπὶ ἔτησια νομίσματα εἰ. ἐγγυητὴν εἰληφώς. ἐπώφλησεν^{hh)} ὁ τελώνης τυχόν χίλια νομίσματα τῷ δημοσίῳ. ἐζητήθη, πότερον ἐνέχεται ὁ

ventionem coleretur, relocare alii eum mihi liceret, et quod mercedi deesset, tu repleres, siquidem minoris eum alii relocassem: nec convenit, ut, si pluris locassem, hoc tibi praestarem. Tu fundum accepisti, nec recte eum coluisti. Pluris eum alii locare potui. Querimus, an superfluum tibi praestare debeam. Et Iavolenus ait, in huiusmodi obligationibus id maxime spectandum esse, quod inter utramque partem convenit. Videtur autem in hac specie id tacite convenisse, ne quid tibi praestarem, si ampliore pecunia fundus alii esset locatus. Itaque quae inter nos convenerunt, pro me, qui locavi, accipienda sunt, ita ut, si quidem laesus sim, quod minoris relocaverim, tu, quod deest, repleras: si vero pluris locaverim, hoc lucro ego solus fruatur.

Cyrilli. Si cum colono pactus sim, ut si fundum non coleret, eum relocarem, et quanto minoris locatus esset, hoc ipse praestaret: si pluris locatus fuerit, id non accipit.

2) si tibi opus faciendum locavero] Cyrilli. Qui in dies singulos mercedem artificio constituit, si convenerit, et bonitatem exigit. Nihil enim interest, utrum unam mercedem constitueris, an in singulos dies, si modo ipse totum opus consummandum susceperit: nisi si ideo hoc feceris, ut arbitrio tuo artifex opus faceret.

II. Pompon. Si existimem, me tibi locare decem nummis^{l)}, tu autem existimes, quinque rem conductam, locatio non valet. Si vero existimem quinque locatam, tu vero decem conductam, in sola quinque contrahitur.

1) I) si existimem, me tibi locare decem nummis] Fundum nummis decem tibi locavi, tu autem existimasti, te quinque eum conducere: inutilis est locatio. Sed si ego quinque locavero, tu vero decem te conducere existimaveris, in quinque locatio valet.

Cyrilli. Si existimem, me decem tibi locare, tu vero quinque conducere, inutilis est locatio. Si vero contra, valet in quinque.

Stephanus. Et quomodo id contingit? Finge, locatorem extendisse manum suam, et bis quinque digitos explicasse: conductor autem, cum existimaret, eum semel tantum digitos extendisse, credidit, se quinque tantum conducere, et consensit. Quoniam ergo locator de maiore, conductor vero de minore quantitate cogitavit, locatio non contrahitur. Per contrarium autem si locator minoris se locasse senserit, pluris autem conductor, in minore summa contractam locationem definimus: quia locator naturaliter solet protendere et dicere, quanti rem locare velit. Locator igitur cum de maiori summa cogitavit, puta decem, haec tacite conductori indicasse videtur: et quia conductor de eadem summa non cogitavit, non videntur invicem convenire, nec conductor videtur consentire in mercedem a locatore tacite constitutam, et merito non contrahitur locatio. Ex diverso cum de minori summa locator sensit, puta de quinque nummis, conductor autem de maiori, puta de decem nummis, conductor locatori consentire videtur. Didicisti enim, maiori minus quoque contineri. Conductor igitur, qui decem se conducere sensit, utique et de quinque nummis sensit, quam summam tacite locator ei indicasse videtur.

III. Papian. Qui fideiussor extitit^{l)} apud publicanum²⁾ pro eo, qui ab illo conduxit, civitati non tenetur. Fructus tamen civitati obligantur.

1) I) qui fideiussor extitit] Quidam conduxit plura praedia a fisco. Ego unum ex his conduxit decem nummis annuis, fideiussore accepto. Publicanus fisco mille forte nummos debebat. Quaesitum est, an fide-

d) Fabr. in marg.: Haec lacuna sic expranda: καὶ οὐ συνεφώνησε. e) Fabr. in marg. addit ἐνοχῶν. f) εἶναι, quod Fabr. habet, uncis inclusi quippe supervacaneum. Fortasse legendum ἡμῶν. ff) Fabr. νομίζων. g) Adde ὁ ante μισθῶσας, ut et saepius postea. gg) Lege διὰ τοῦτο δέ, ὅτι ὁ μισθῶσας. h) Adde ὁ ante ἐγγυησάμενος. hh) δημοσίῳ, quod Fabr. ante ἐπώφλησεν posuit, omisi.

έγγυητής. και άπεκρίνατο ο νομικός· ού δύναται τὸ δημόσιον τὸν τελώνην καταλιπεῖν, και ζωρεῖν κατά τοῦ έγγυητοῦ. οἱ μέντοι καρποὶ ἐκ τοιοῦτου άγροῦ λαμβανόμενοι ενέχονται λόγω ενέχυρου και τῷ δημοσίῳ. [Sch. h. II. 479.]

Κυρίλλου. Ὁ έγγυητής μισθωσαμένου ἐκ τοῦ μισθωτοῦ τῆς πόλεως, οὔ κατέχεται τῆ πόλει. οἱ καρποὶ μέντοι ενέχονται αὐτῇ. [Sch. h. II. 479.]

τῷ τελώνῃ τῆς πόλεως] Τῷ κομερκαρίῳ. [Sch. i. II. 479.]

γγ'. Παυλ. i) Ἐάν εἰς ὄλον τὸ πρῶγμα έγγυήσῃται τις τὸν μισθωσάμενον, ἢ εἰς ὅσον χροῖ τὸν μισθωτὸν καταδικασθῆναι, ἢ εἰς τὸ ἀζήμιον τὸν μισθωσанта φυλαχθῆναι, ενέχεται και ἐπὶ τόκους, και οὐκ ώφελεῖται ἐκ τοῦ νόμου τοῦ λέγοντος, μόνον τὸ κεφάλαιον ζημιοῦσθαι τοὺς ὑπὲρ ἄλλων καταβάλλοντας.

Ἐάν ii) ὁ μισθώσας ὁμολογήσῃ ποινὴν διδοῖναι τῷ μισθωσαμένῳ, εἴπερ αὐτὸν ἐξέωσῃται^{κ)} πρὸ συμπληρώσεως τῆς πενταετίας, ἀζημίως αὐτὸν ἐξεοῦται μὴ καταβάλλοντα τὸν μισθὸν ἐμπροθέσμως, ἢ μὴ γεωργοῦντα τὸν άγρὸν^{λ)} χρησίμως^{μ)}, ἢ ἄλλως μὴ γεωργοῦντα αὐτόν.

Ὁ μισθωτὸς λαβὼν διατετιμημένον δοῦλον, κινδυνεύει ἐπ' αὐτῷ, και τελευτῶντος αὐτοῦ δίδωσι τὸ τίμημα.

ἐάν εἰς ὄλον τὸ πρῶγμα] Κυρίλλου. Οἱ ἐπὲρ ἄλλον τι καταβάλλοντες, τόκους οὐκ ἀπαιτοῦνται. ὅμως ὁ τοῦ κολωνοῦ έγγυητής εἰ οὕτως ενήγγυησάτο, εἰς πᾶσαν αἰτίαν έγγυῶμαι, ἐφ' ἣν καταδικασθῆ, ἢ ἀζήμιον σε φυλάττω, και τόκους ἀπαιτεῖται. και ἐπὶ γὰρ τῶν δικαστηρίων βόναε φίδει, ὀφικίω τοῦ δικαστοῦ οἱ τόκοι ἀπαιτοῦνται. [Sch. k. II. 479.]

λαβὼν διατετιμημένον δοῦλον] Ἄγρον ἐμισθωσά σοι μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ διαγόντων δοῦλων, διατετιμημένος τοῦτους και αέστιμάτους σοι τοῦτους παρασχών. οὔ μόνον ἐπὶ τοῦτοις τὸν δόλον ἐποφείβεις ἢ διλιγέντιαι, ἀλλὰ και τὰ τυχερὰ ἐπιγινώσκεις. οἶδας γάρ, ὅτι τὰ αέστιμάτα και ἐκ τῶν τυχηρῶν βούλεται κατέχεσθαι τὸν λαβόντα τὸ ἀλλότριον πρῶγμα. [Sch. l. II. 480.]

Κυρίλλου. Εἰ κολωνὸς διατετιμημένον δοῦλον λάβῃ, αὐτῷ κινδυνεύεται. [Sch. l. II. 480.]

νδ'. Ἰδεμ. Ἐάν κλασθῶσι, ἢ διορτυῶσιν^{mm)} ὠρεῖα, οὐκ ενέχεται ὁ δεσπότης, εἰ μὴ τὴν φυλακὴν αὐτῶν ἀνεδέξατο. οἱ μέντοι δοῦλοι αὐτοῦ ζήτησιν ἐμβάσανον ὑφίστανται διὰ τὴν τῶν οἰκημάτων εἶδῃσιν.

Ἐάν ὁ ἐξειληφῶς χωρὶς συμφώνου τὸν άγρὸν αὐξήσῃ, ἢ κτίσῃ ἀναγκαίως, ἢ χρησίμως, έχει κατά τοῦ μισθωσαντος άγωγὴν ἐπὶ τῷ τὰς δαπάνας λαβεῖν.

Ἐάνⁿ⁾ χωρὶς αἰτίας καταλίπη^{ο)} τὸν άγρὸν ὁ μισθωτὸς^{p)} πρὸ συμπληρώσεως τοῦ χρόνου, δίδωσιν^{q)} ὄλαν τοῦ χρόνου τὸν μισθὸν^{r)}, ἐφ' ὅσον διαφέρει τῷ μισθώσαντι.

ἐάν κλασθῶσι ἢ διορτυῶσιν ὠρεῖα] Ὁρεῖον ἐμισθωσα Τίτιῳ ἐπὶ τῷ μετ' ασφαλείας ἐν αὐτῷ τὰ Τίτιον φυλάττεσθαι πρῶγμα. ἐάν συμβῆ τοιχωρῆσθαι τὸ ὠρεῖον, ἦτοι τὴν θύραν αὐτῷ κλασθῆναι, οὐ κατασχεθῆσονται τῆ κοδοῦκτη, εἰ μὴ ἄρα τὴν ἐν αὐτοῖς^{s)} κουσταδίαι εἰς ἐμαντὸν ἀνεδέξαμην. τοὺς δὲ ἐμοὺς οἰκέτας, δι' ἣν έχουσιν ἐπὶ τοῖς ὠρεῖοις γνώσιν, εἰς ἐμβάσανον ζήτησιν άγειν δύναται. [Sch. m. II. 480.]

Κυρίλλου. Ὁ μισθώσας ὠρεῖον, εἰ τοιχωρῆσθαι γένηται, οὐκ ὑπόκειται, εἰ μὴ τὴν κουσταδίαν ἀνεδέξατο. οἱ δὲ δοῦλοι αὐτοῦ καλῶς ἐξετάζονται. [Sch. m. II. 480.]

iusor teneatur. Et respondit Iureconsultus, fiscum non posse publicanum praeterire et fideiussorem convenire. Fructus tamen ex eo praedio percepti pignoris loco fisco quoque obligantur.

Cyrilli. Fideiussor eius, qui conduxit a conductore civitatis, civitati non tenetur. Fructus tamen ei tenentur.

2) apud publicanum] Commerciarium.

LIII. Paul. Si quis in omnem causam¹⁾ pro L. 51. pr. conductore fideiusserit, aut in quantum conductorem D. XIX. 2. condemnari oporteret, aut in indemnitate locatori praestandam, etiam in usuras tenetur, nec proderit ei lex, qua cavetur, eos, qui pro aliis solvunt, sortis duntaxat damnum agnoscere.

Si locator promiserit, se poenam praestaturam §. 1. conductori, si cum expelleret ante completum quinquennium, impune eum expellit, si mercedem statuto tempore non solvat, vel fundum non utiliter colat, vel omnino non colat.

Conductor, qui accepit servum aestimatum²⁾, §. 2. periculum eius sustinet, et mortuo eo aestimationem praestat.

1) si quis in omnem causam] Cyrilli. Qui pro aliis quid exsolvunt, usuras non praestant. Fideiussor tamen conductoris si ita fideiussit, in omnem causam fideiubeo, in quam condemnabitur, vel indemnem te praestabo, usuras etiam praestabit. Nam in bonae fidei iudicis officio iudicis usurae petuntur.

2) qui accepit servum aestimatum] Fundum tibi locavi cum servis ibi degentibus, quos aestimavi et aestimatos tibi dedi. Non solum in his dolum et diligentiam praestas, sed etiam casus fortuitos agnoscis. Didicisti enim, aestimationem efficere, ut is, qui rem alienam accepit, et casus fortuiti nomine teneatur.

Cyrilli. Si colonus servum aestimatum acceperit, periculo eius est.

LIV. Idem. Si horrea effracta sint, vel effossa¹⁾, L. 55. pr. dominus non tenetur, nisi custodiam eorum receperit. D. eod. Servi tamen eius quaestionem per tormenta sustinent propter aedificiorum cognitionem.

Si conductor²⁾ citra pactum fundum auxerit, §. 1. vel necessario aut utiliter aedificaverit, ex conducto actionem habet ad recipiendos sumtus.

Si sine causa³⁾ fundum conductor ante tempus §. 2. conductionis expletum deseruerit, totius temporis mercedem praestat, quatenus locatoris interest.

1) si horrea effracta sint, vel effossa] Horreum locavi Titio, ut res Titii cum securitate in eo servarentur. Si horreum perfossum sit, vel ostium eius effractum, ex conducto non tenebor, nisi custodiam eorum in me receperim. Servos autem meos propter notitiam horreorum, quam habent, ad quaestionem per tormenta ducere potest.

Cyrilli. Qui horreum locavit, si effractum sit, non tenetur, nisi custodiam receperit. Servi eius autem recte torquentur.

i) L. 54. pr. totidem verbis extat in Schol. d. ad Basil. XXIII. 3. cap. 24. Fabr. T. III. p. 434. ii) L. 54. §. 1. legitur apud Harm. III. 8. §. 30. e Proch. tit. XVII. §. 24. k) Vide quae de hoc verbo notat Reitz. ad Harm. I. I. not. 43. l) τὸν άγρὸν omittit Harm. m) Usque ad χρησίμως habet §. 1. Harm. mm) Lege διορτυῶσιν. n) l. 55. §. 2. legitur in Syn. p. 219. apud Blastar. Syntagm. Alphabet. Lit. M. cap. 12. in Beveregii Synod. T. II. P. II. p. 182. et apud Harm. III. 8. §. 32. qui hausit e Proch. tit. XVII. §. 25. o) Sic Syn. Blast. Harm. habent. Fabr. καταλίποι. p) Blast. Harm. μισθωσάμενος. q) Harm. αναδόχων. r) Usque ad μισθὸν Blast. Harm. hanc §. 2. exhibent. s) Sic lego. Fabr. ἐαντοῖς. Postea τοιχωρῆσθαι, quod habet Fabr. mutavi in τοιχωρῆσθαι.

ἐάν ὁ ἐξελεληφώς] Ἐάν ὁ μισθωσάμενος ἀγρὸν ἀναγκαῖα ἢ οὐτίλια, τουτέστι χροῖμα, ἐπὶ αὐτῷ ἀγρῷ ποιήσει διαπαντα, δοθήσεται αὐτῷ ἢ κονδουκτη πρὸς τὴν ἀπαίτησιν ὧν ἐδαπανησεν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μηδὲν ἐπὶ τοῦ διαπαντὸς αὐτὴν συνεφανήθη ἐν τῷ συμφώνῳ. [Sch. n. II. 480.]

Κυρίλλου. Ἐάν ὁ μισθωτὸς χωρὶς συμφώνου ἀναγκαῖα ἢ χρήσιμα ποιήσει, διὰ τὴν κονδουκτη ταῦτα ἀπατεῖ. [Sch. n. II. 480.]

ἐάν χωρὶς αἰτίας] Ἐπὶ πανταετιαν ἀγρὸν ἐμισθωσά σοι. εἴσω τῆς πενταετίας ἀπέστης τῆς μισθώσεως. κινήσω κατὰ σοῦ τὴν λοκατὴ ἐπὶ ἀπαίτησιν τῶν τῆς μισθώσεως μισθωμάτων· οὕτω μέντοι, ὡς καὶ^{ss)} διαφέροντος γίνεσθαι λόγον, διὰ τὸ περιποιηθῆναι μοι τὸ ἀζημιον. [Sch. o. II. 480.]

Κυρίλλου. Ὁ παρὰ τοῦ καιροῦ ἀλόγως ἀπολιπὼν τὸν ἀγρὸν, τὸ διαφέρον ἀπαίτεται. [Sch. o. II. 480.]

Haec lex desideratur in omnibus edit.

νε'. ι) Ἐάν ὁ δανειστὴς μισθώσῃ τῷ χρεώστῃ^{υ)} τὸ ἐνέχυρον, αὐτὸς μὲν ἔχει κατὰ τοῦ μισθωτοῦ ἀγωγὴν, ὁ δὲ χρεώστης οὐκ ἔχει κατὰ τοῦ μισθώσαντος ἀγωγὴν.

ἐάν ὁ δανειστὴς μισθώσῃ] Τοῦτο λέγει, ὅτι, ἐάν δανεισάμενος παρὰ σοῦ ἐνεχυράσῃ σοι τὸν ἐμὸν ἀγρὸν, καὶ τοῦτον μισθώσῃ μοι, ἔσσωται ἢ μισθώσῃς. ἀλλὰ σὺ μὲν ὁ δανειστὴς ἔχεις κατ' ἐμοῦ τὴν λοκατὴ, ἢ τὴν ἐπὶ μισθώσεως ἀγωγὴν, ἣτις ἔχει τὴν ἀπαίτησιν εἰς τὸ ἀπλοῦν καὶ μόνον· ἐγὼ δὲ ὁ χρεώστης οὐ δύναμαι κατὰ σοῦ τοῦ δανειστοῦ κινεῖν τὴν κονδουκτη. φησὶν οὖν ἐνταῦθα, ὅτι καλῶς ὁ δεβίτωρ, τουτέστιν ὁ χρεώστης, μισθούται τὸ οἰκίον παρὰ τοῦ κρεδύτορος, τουτέστιν, παρὰ τοῦ δανειστοῦ. [Sch. p. II. 480.]

L. 56. D. XIX. 2. νε'. ι) Ἰδὲμ. υ) Τῶν ἐνοίκων ἐπὶ πολὺν χρόνον^{ω)}, τουτέστιν ἐπὶ διετίαν, μὴ φαινομένων, μήτε τὸ^{ξ)} στεγνόμενον κατατιθέντων, ἔξεστιν οἷς διαφέρει, ἀνοίγειν καὶ παρόντων^{υ)} δημοσίων προσώπων ἀπογράφεσθαι τὰ^{z)} ἐκτὶ ὄντα.

τῶν ἐνοίκων — μὴ φαινομένων] Ἐμισθωσά σοι ὄρεϊον ἢ γρον οἰκίαν. εἴτα ἀποθέμενος ἐν τούτῳ τὰ ἑαυτοῦ πράγματα, ἐπὶ πολὺν οὐκ ἐφαίνον χρόνον, οὐδὲ τὸ ἐνοίκιον καταβαλεῖς. ζητοῦμεν, εἰ δύναμαι τὴν οἰκίαν ἢ γρον τὸ ὄρεϊον ἀνοίγειν, καὶ τὰ ἐκείσε ἀποκείμενα ἀπογράφεσθαι δημοσίων προσώπων παρόντων, ἐφ' ὧν τοῦτο πράττεσθαι χρῆ. καὶ διδώσι μοι παρρησίαν ὁ Οὐλπιανὸς τοῦ ταῦτα ποιεῖν, μόνον μέντοι εἰ διετία παρεδραμεν, ἐξ οὗ συνέβη μὴ φανῆναι τὸν μισθωσάμενον, μηδὲ τὸ ἐνοίκιον καταβαλεῖν. [Sch. q. II. 481.]

Κυρίλλου. Τοῦ ἐνοίκου μὴ φαινομένου, δύναται ὁ μισθώσας μετὰ διετίαν ἀνοίγειν καὶ τὰ πράγματα αὐτοῦ ἀναγράφεσθαι διὰ δημοσίων προσώπων. [Sch. q. II. 481.]

παρόντων δημοσίων προσώπων] Τοῦ ταβουλάρου ἢ τοῦ ἐκδίκου. [Sch. r. II. 481.]

L. 57. D. eod. νε'. ια) Ἰαβ. β) Ἐάν μισθώσω σοι μέσαυλον, καὶ χῶμα, ἢ κόπρον ἐκτὶ πολὺν συναγαγῶν, ὑγρανῆς τοῦς τοίχους τοῦ οἴκου μου, καὶ καταπέσῃ, μόνῃ ἢ ἐπὶ τῇ μισθώσει ἀγωγῇ ἀρμόζει, οὐ μὴν καὶ ὁ Ἀκουίλιος· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ τῷ χῶμα ἢ τῇ κόπρον ἀποθέσθαι, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπισυμβάσεως ὑγρασίας ἢ βλάβῃ γέγονεν. ὁ δὲ Ἀκουίλιος τότε ἀρμόζει, ὅτε διὰ τοῦ γινομένου, καὶ οὐκ ἐκ τινος ἐπισυμβαίνοντος ἢ ζημίας γίνεται.

ἐάν μισθώσω σοι μέσαυλον] Κυρίλλου. Οἶκον εἶχον, καὶ ἐγγὺς ἔδαφος, ὁ ἐμισθωσά σοι. συνῆξας χῶμα πολὺ ἐν τῷ ἔδαφει, καὶ ἢ βροχὴ κατὰ τοῦ ἐμοῦ τοίχου διὰ τοῦ χῶματος ἐρχομένη ἐρριψεν αὐτόν. κατέχῃ λοκατὴ· Ἀκουίλια γὰρ οὐκ ἀρμόζει, ἐπειδὴ οὐκ αὐτὸ τὸ χῶμα ἐβλάψε με. [Sch. s. II. 481.]

L. 58. pr. D. eod. νη'. α) Ἰαβ. β) Ἐάν πωλῶν τὸν οἶκον, ὃν ἐμισθωσα,

ss) Adde τοῦ ante διαφέροντος. Postea pro παρὰ lege πρό. ι) Adscripsi ad marginem verba a Fabro nota. Nam caput 55. nullum habet in Digestis locum ipsi respondentem. υ) Sic lego. Fabr. χρεώσται. ς) L. 56. tota legitur in Syn. p. 221. et apud Harm. III. 8. §. 33. qui hausit e Proch. tit. XVII. §. 26. ω) Syn. πολλῶν χρόνων. ξ) τὸ deest in Syn. y) Harm. παρῳσι. z) τὰ deest in Syn.

2) si conductor] Si conductor fundi necessarias vel utiles impensas in fundo fecerit, dabitur ei actio ex conducto ad petenda ea, quae impendit, licet nihil de impensis ab eo faciendis in contractu convenit.

Cyrilli. Si conductor citra pactum necessaria quaedam vel utilia fecit, per actionem ex conducto ea petit.

3) si sine causa] In quinquennium fundum tibi locavi. Intra quinquennium conductionem deseruisti. Agam tecum ex locato ad exigendas locationis pensiones: ita tamen, ut eius, quod interest, ratio habeatur, ut indemnitas mihi servetur.

Cyrilli. Qui ante tempus sine causa fundum deseruit, id, quod interest, praestat.

LV. Si creditor locaverit¹⁾ pignus debitori, ipse quidem adversus conductorem actionem habet, debitor autem non habet actionem adversus locatorem.

1) si creditor locaverit] Hoc ait: si cum mutuum pecuniam a te accepissem, fundum meum tibi obligavero, eumque tu mihi locaveris, valet locatio. Sed tu quidem creditor locati actionem adversus me habes, quae in simplum tantum tendit: ego vero debitor adversus te creditorem non possum agere ex conducto. Ait igitur hoc loco, debitorem recte rem suam conducere a creditore.

LVI. Idem. Conductoribus per longum tempus, id est, per biennium, non apparentibus¹⁾, neque pensionem exsolventibus, licet eis, quorum interest, aperire, et praesentibus publicis personis²⁾, quae ibi sunt, describere.

1) conductoribus — non apparentibus] Locavi tibi horreum vel domum. Deinde rebus tuis ibi repositis per longum tempus non apparuisti, nec pensionem solvisti. Quaerimus, an domum vel horreum possim aperire, et res ibi repositas describere, praesentibus publicis personis, per quas id fieri debet. Et Ulpianus eius faciendi facultatem mihi concedit, si modo biennium praeterierit, ex quo conductor non apparuit, nec pensionem exsolvit.

Cyrilli. Inquilino non apparente, locator post biennium potest aperire, et res eius describere per publicas personas.

2) praesentibus publicis personis] Tabulario vel defensore.

LVII. Iavol. Si arcam tibi locavero¹⁾, et terram vel fimum multum ibi congerens, parietes domus meae madefeceris, et corruerit, ex locato tantummodo actio competit, nec vero legis Aquiliae: non enim quod terra vel fimum repositus sit, sed ex humore postea contingente damnum datum est. Actio autem legis Aquiliae tunc competit, cum ob id, quod iam factum est, non autem ob id, quod supervenit, damnum datum est.

1) si arcam tibi locavero] Cyrilli. Domum habebam, et prope eam arcam, quam tibi locavi. Rudera multa in arcam congestisti, et pluvia in parietem meum per rudera penetrans eum disiecit. Locati teneris: Aquilia enim non competit, quia ipsa rudera damnum mihi non dederunt.

LVIII. Lab. Si cum domum venderem¹⁾, quam

συμφωνήσω τὰ ἐνοίκια λαβεῖν τὸν ἀγοραστήν, δοκῶ περὶ τοῦ χρεωστουμένου μοι παρὰ τοῦ μισθωτοῦ λέγειν, οὐ μὲν ἐὰν αὐτὸς πλείονος ἐτέροις μετεμισθώσεν.

Ἐὰν ἐπερωτήσω τὸ διαφέρον, εἰ μὴ γένηται τὸ ἔργον, ὅπερ ἐμισθώσω, καὶ μὴ ὀρισθῇ καιρὸς τῆς συμπληρώσεως, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ δοκιμασίᾳ ὀρίζεται, οὐ χωρὶς οὐ δύναται πληρωθῆναι.

Μισθωσάμενος βαλανεῖον συνεφώνησα, δοθῆναι μοι εἰς ἐπιμέλειαν ἑκατὸν νομίσματα. οὐ δύναμαι ἀπαιτεῖν αὐτά, εἰ μὴ παράσχω ἔγγυας, ὅτι δαπανῶ αὐτά.

Ἐὰν πωλῶν τὸν οἶκον] Τὸν διαφέροντά σοι κατὰ δεσποτεῖαν οἶκον ὑπὸ μίας ἐμισθώσας ποσότητος, τοιτέστι εἰς θ'. νομίσματα. ἐπώλησας τοῦτον μετὰ ταῦτα τινὶ ἐπὶ τοιοῦτῳ συμφώνῳ, ὥστε τὰ ἐνοίκια παρὰ τῶν ἐνοικούντων αὐτῷ δοθῆναι. εἰ καὶ τὰ μάλιστα ὁ παρὰ σοῦ μισθωσάμενος πλείονος ταύτης²²⁾ ποσότητος ἐμισθώσεν κατὰ μικρὸν ἐτέροις τισίν, ὅμως τοῦτο χρεωστήσεται²³⁾ τῷ ἀγοραστῇ, ὅσον σοὶ ὁ μισθωσάμενος ἐποφείλει, τοιτέστι τὰ θ'. νομίσματα. [Sch. t. II. 481.]

Κυρίλλου. Ἐμισθώσά σοι οἶκον λ'. νομίσμασι. σὺ μετεμισθώσας αὐτὸν μ. εἰ καὶ τοῦτο συνεφώνησε, τὰ ἐνοίκια τοῦ ἀγοραστοῦ εἶναι, οὐκ ἀπαιτεῖ τὰ μ'. [Sch. t. II. 481.]

Ἐὰν ἐπερωτήσω] Ἐμισθώσά σοι οἶκον κατασκευαστέον, οὐκ εἰπὼν, εἶσω πόσον χρόνον δεῖ τὸν οἶκον κατασκευασθῆναι. τοῦτο μέντοι ἐπιγὰγον, ὅτι, εἰ μὴ τοῦτο οὕτως οὐ γένηται, ὁμολογεῖς τὸ διαφέρον μοι παρασχεῖν²⁴⁾ οὐκ εἶπον ποῦ, ἢ μέχρι πόσον χρόνον. μὴ πληρωσάντος σου τὸ οἰκοδομημῶν, δεῖ σε ὡς ἀπὸ ἐπερωτήσεως εἰς τὸ διαφέρον καταδικασθῆναι. καὶ φησὶν ὁ Ἰαβόλεος, τοσοῦτον χρόνόν σοι δοθῆναι διώστημα πρὸς κατασκευῆν, ὅσον ἂν ὄρῃσει ἀνηρ ἀγαθός. τοῦτο γὰρ συμπεφωνησθῆναι²⁵⁾ δοκεῖ μεταξὺ ἡμῶν, ἵνα ἐν τοσοῦτῳ διαστήματι περιωθῆ²⁶⁾ τὸ ἔργον, οὐ δίχα οὐκ ἠδύνατο κατασκευασθῆσθαι. [Sch. u. II. 481. sq.]

Κυρίλλου. Εἰ ἔργον ἐμισθώσας, καὶ ἐπηρώτησας τὸ διαφέρον, εἰ μὴ γένηται, εἰ μὴ ὀρίσῃ τὸν χρόνον, ἀνηρ ἀγαθός τοῦτο σκοπεῖ. [Sch. u. II. 482.]

μισθωσάμενος βαλανεῖον] Ἐμισθώσω παρ' ἐμοῦ βαλανεῖον ἐν τινὶ πόλει ἐπὶ τῷ λουεσθῆναι τοὺς ἐνταῦθα πολέτας, ὑποσχόμενος δώσειν ἐτήσια κατ' ἔτος κ'. νομίσματα. πρὸς ἀνανέωσιν δὲ τῆς καμίνου καὶ τῶν σωλήρων, καὶ τῶν τοιοῦτοις ὁμοίων, ὡς ἐπιτοριῶν, ἢ μαρμάρων, ἢ ἐτέρων τοιοῦτων ἐπακευθῆ, ὥστε σοὶ δοθῆναι θ'. νομίσματα. ἀπαιτεῖς ταῦτα. φησὶν ὁ Λαβέων²⁷⁾ τὰ θ'. νομίσματα εἰς τὴν τῶν εἰρημέων ἀνανέωσιν λαβεῖν δύνασθαι, ἐὰν διῶς ἔγγυας, ὅτι ταῦτα εἰς τὴν λεχθεῖσαν αἰτίαν δαπανῶνται. [Sch. x. II. 482.]

Σημείωσαι, πότε ἀπαιτοῦνται ἔγγυηται καὶ χωρὶς συμφώνου. [Sch. x. II. 482.]

Κυρίλλου. Ὁ μισθωσάμενος βαλανεῖον καὶ συμφωνήσας, λαβεῖν τι εἰς ἀνορθῶσιν αὐτοῦ, οὐκ ἀπαιτεῖ τοῦτο, εἰ μὴ πρότερον δῶ ἱκανόν. [Sch. x. II. 482.]

νθ'. Ἰαβόλ. b) Ἐὰν τὸ γινόμενον ἔργον ἀπὸ σεισμοῦ παρασαλευθῆ, τοῦ μισθωσάντος ἐστὶν ὁ κίνδυνος.

Ἐὰν τὸ γινόμενον ἔργον] Τοῦ αὐτοῦ. Εἰ ὁ οἰκοδόμος μέρος κτίσει, καὶ τοῦτο ὑπὸ σεισμοῦ πέσῃ, τὸν δεσπότην τοῦτο ὀρεῖ. [Sch. y. II. 482.]

ξ'. Λαβ. Οὐ μόνον εὐχέρειαν ἐπὶ τῷ οἰκεῖν ὁ μισθωτὸς ὀφείλει σχεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ μεταμισθῶν ἐτέροις. ἐὰν οὖν ἐπὶ τινὰ χρόνον τῆς μισθώσεως ἀπόρῳθωσιν ἔχων ὁ οἶκος μὴ δύναται οἰκεῖσθαι, καὶ μείνη πέντε μηνῶν οὕτως, οὐδὲν ὁ μισθωσάμενος δίδωσιν, οὔτε μετὰ τὸ ἀνανεωθῆναι τὸν οἶκον ἀναγκάζεται οἰκεῖσθαι ἐκεῖ, εἰ μὴ γέγονε ἕτοιμος ὁ μισθώσας, ἐπιτηδείαν αὐτῷ παρασχεῖν οἰκήσιν ἐν τῷ μεταξὺ.

locaveram, pepigero, ut emtor pensiones perciperet, videtur de eo loqui, quod mihi a conductore debetur, non etiam si ipse pluris aliis locaverit.

Si stipulatus fuero²⁾, quod mea intererit, si L. 58. §. 1. opus factum non sit, quod faciendum locavi, nec D. XIX. 2. tempus constitutum fuerit, intra quod absolveretur, boni viri arbitrato definitur tempus, sine quo non possit absolvi.

Balneo conducto³⁾ pactus sum, centum nummos §. 2. ad refectorem mihi praestari. Eos non alias petere possum, quam si de eis impendendis satisdederō.

1) si cum domum venderem] Domum, cuius dominium ad te pertinebat, uno pretio locasti, id est, nummis centum. Deinde eam cuidam vendidisti ea lege, ut pensiones inquilinorum ei darentur. Quamvis is, qui a te conduxerat, maiore pretio quibusdam aliis per partes eam locaverit, tamen illud emtori debebitur, quod conductor tibi debet, id est, nummi centum.

Cyrilli. Locavi tibi domum nummis triginta. Tu eam ablocasti quadraginta. Licet convenerit, ut pensiones emtoris essent, non petet quadraginta.

2) si stipulatus fuero] Domum tibi locavi aedificandam, nec dixi, intra quod tempus aedificanda esset. Hoc tamen adieci, si ita factum non erit, quanti mea interfuerit, promittis, te mihi praestitutum: nec dixi, quo loco, vel intra quem diem. Si aedificium non perfeceris, ex promissione condemnari debes in id, quod interest. Et ait Iavolenus, spatium temporis tantum ad aedificandum tibi concedendum esse, quantum vir bonus aestimaverit. Hoc enim inter nos convenisse videtur, ut eo spatio opus absolveretur, sine quo aedificium fieri non poterat.

Cyrilli. Si opus locaveris, et si factum non esset, stipulatus sis, quod tua interfuerit, nisi tempus definieris, vir bonus id aestimabit.

3) balneo conducto] Conduxisti a me balneum in municipio quodam, ut ibi municipes lavarentur, et promisisti, te daturum annuos viginti nummos. Ad refectorem autem fornacis et fistularum, et his similibus, puta epitoniolorum aut marmorum, aut aliorum eiusmodi convenit, ut centum nummi tibi praestarentur. Tu eos petis. Labeo ait, te in dictarum rerum refectorem nummos centum posse capere, si satisdederis, in eam rem impendi.

Nota, quando fideiussores petantur etiam citra pactum.

Cyrilli. Qui balneum conduxit, et pactus est, ut ad refectorem eius aliquid acciperet, illud non petit, nisi prius satisdederit.

LIX. Iavol. Si opus, quod extruitur¹⁾, terrae motu concussum sit, locatoris est periculum. L. 59. D. eod.

1) si opus, quod extruitur] Eiusdem. Si aedificator partem operis aedificaverit, eaque terrae motu corruerit, id dominum spectat.

LX. Lab. Non solum licere debet¹⁾ conductori, ut ipse inhabitet, sed etiam ut aliis locet. Itaque si domus fulta in aliquod tempus conductionis habitari non possit, et ita per quinque menses permanserit, conductor nihil praestat, neque refecta domo ibi habitare cogitur, nisi paratus sit locator, interim commodam ei dare habitationem. L. 60. pr. D. eod.

22) Fabr. ταύτην. a) Fabr. χρεωστήσεται. aa) Sic lego. Fabr. συμπεφωνησθαι. b) L. 50. totidem verbis legitur apud Harm. III. 8. §. 35. qui hausit e Proch, tit. XVII. §. 27.

L. 60. §. 1. Ὁ κληρονόμος τοῦ μισθωτοῦ, εἰ καὶ μὴ ἔστι μισθωτός, τῷ δεσπότην νέμεται.

§. 2. Τοῦ κναφέως ἀπολέσαντος τὴν ἐσθῆτά μου, εἰ καὶ δύναιμι ἀπαιτεῖν αὐτὴν ἐξ ἄλλου, καὶ μὴ θέλω, καλῶς ἐνόγω τῷ κναφέῳ. τοῦ δικαστοῦ δὲ ἔστι δοκιμάσαι, εἰ ὀφείλω ἀγαγεῖν^{c)} τῷ κλέπτῃ, δαπανήμασι τοῦ κναφέως, ἢ καταδικάσαι τοῦ κναφέως καὶ ἐκχωρηθῆναι αὐτῷ τὰς ἀγωγάς μου.

§. 3. Ἐὰν δόξῃ, διαγνώσει τοῦ μισθώσαντος δοκιμασθῆναι, ἢ ἀποδοκιμασθῆναι τὸ ἔργον, καὶ τινα τῶν γενομένων μεταποιηθῆναι κατὰ γνώμην αὐτοῦ, ἐλευθεροῦται ὁ ἐρογολάβος.

§. 4. Ἐπέτρεψά σοι ἐπιθεῖν, πόσον εἰς τὸ ἔργον δαπανᾶται, καὶ ἀπήγγειλας διακόσια νομίσματα· καὶ τὸ ἔργον ἐπὶ δήλω πᾶσι ἐμισθώσά σοι, δεδοκῶς ἑκατὸν νομίσματα. καὶ μέρους αὐτῶν δαπανηθέντος, ἔγνω μὴ δαπανᾶσθαι ἥτιον τῶν τριακοσίων, καὶ ἐκάλυσά σε κτίσαι. ἐὰν ἐπιμείνης κίλτων, ἀπαιτῶ σε τὰ λοιπὰ διὰ τῆς ἐπὶ τῇ μισθώσει ἀγωγῆς.

§. 5. Ἐὰν ὀρώντος τοῦ μισθωτοῦ τὸ θέρος ἐπάρῃς, εἰδὼς ἀλλότριον εἶναι, ἀναγκάζει τὸν δεσπότην ὁ μισθωτός διὰ τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς, κινήσαι κατὰ σοῦ τὸν τὰ κλοπιμαῖα ἀπαιτοῦντα λόγον.

§. 6. Προέγραψέ τις τῷ ὄρειῳ αὐτοῦ μὴ ὑποδέχεσθαι ἰδίῳ κινδύνῳ χρυσόν, ἢ ἄργυρον, ἢ μαργαρίτας. ἐὰν εἰδύτος αὐτοῦ καὶ ἀνεχομένον εἰσενεχθῆναι τι τοιοῦτον, ἐνέχεται τῇ ἐπὶ τῇ μισθώσει ἀγωγῇ, ὡς ἀπειπὼν τῷ προθέματι.

§. 7. Ἐὰν μισθώσωμι δοῦλόν σου μουλίωνα, καὶ φθίρῃ τὰς μούλας· εἰ μὲν ὁ δοῦλος ἑαυτὸν ἐμισθώσῃ, μόνην ἔχω τὴν περὶ τὴν πεκοῦλιον ἀγωγὴν, καὶ τὴν περὶ τῆς εἰς τὰ πράγματα δαπάνης. εἰ δὲ σὺ αὐτὸν ἐμισθώσῃς, εἰ μὲν ἰδικῶς αὐτὸν ἐθέλῃσα μισθώσασθαι, ἀπὸ δόλου σου μόνον καὶ ἀμελείας ἐνέχη. εἰ δὲ γενικῶς θελήσαντός μου μουλίωνα μισθώσασθαι ἐμισθώσῃς αὐτόν, ἐνέχη μοι ἐξ ὧν ἀμελῶς ἐκλεχθεῖς ἔβλαψεν.

§. 8. Μισθῶν ὑποζύγιον καὶ εἰδὼς τὴν δδὸν ἔχουσαν τελῶνας, αὐτὸς βαρεῖται τοῦ ὑποζυγίου τῷ τέλει.

§. 9. Τὴν φυλακὴν, ἣν ὁ ὀρειάριος χρεωστῆ ἐπὶ τοῖς πράγμασι τῶν μισθωτῶν, οὐ χρεωστῆ τῷ ὀρειαρίῳ ὁ μισθώσας αὐτῷ τὸ ὄρειον· εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συνεφρονήθῃ.

οὐ μόνον εὐχέρειαν] Ἐμισθώσά σοι τὸν ἐμὸν οἶκον ἐπὶ ἑνιαυτοῦς δέκα. τοιοῦτον ὀφείλω παραστήσαι σοι τὸν μισθωθέντα οἶκον, ὥστε μὴ μόνον δύνασθαι σε οἰκεῖν ἐν αὐτῷ ἐκ τοῦδε τοῦ χρόνου, ἐξ οὗ καὶ ἡ μίσθωσις ἀρχεται, ἀλλὰ δύνασθαι καὶ ἐτέρῳ μεταμισθοῦν, καθ' ὃν βούλη χρόνον. εἰ δὲ ὁ εἰρημένος οἶκος ἀπὸ Καλανδῶν Ἰανουαρίων διὰ σαθροῦς ὑπορθώματα δεξίται μέχρι Καλανδῶν Ἰουνίων, ὡς μὴ δύνασθαι οἰκεῖν τινα, μήτε μὴν ὑποδεῖξαι τινι τὰς διαίτας ἰσχύειν σε, οὐδὲν ἐποφλήσεις μοι ἐκ τῆς μισθώσεως· ἐπὶ τοσοῦτον, οἱ οὐδὲ ἀπὸ Καλανδῶν Ἰουλιῶν τῆς οἰκίας λοιπὸν ἀναεωθείσης, διὰ τὸ, ὡς εἴρηται, μέχρι τοῦ Ἰουνίου μὴ^{c)} τὸν οἶκον ἔχειν ὑπορθώματα, ἀνάγκην ἐπιθήσω σοι οἰκεῖν ἐν αὐτῷ, εἰ μὴ ἐπιτηδεῖαι σοι πρὸς οἴκησιν παράσχω διαίταν. [Sch. z. II. 482.]

Κυρίλλου. Ὁ μισθωσάμενος καλῶς μεταμισθοῦ. εἰ δὲ ὁ οἶκος λυθῆ, καὶ μὲν ε. μῆνας οὕτως, οὐκ ἐπι ἀναγκάζεται μείναι ἐκεῖ, εἰ μὴ δίδωσιν αὐτῷ ἢ μισθώσας τὸν οἶκον ἐν τῷ μεταξὺ. [Sch. z. II. 482.]

Heres coloni²⁾), quamvis colonus non sit, domino possidet.

Si fullo vestimenta mea perdiderit³⁾), licet ea ab alio petere possim, nec velim, recte cum fullone ago. Iudicis autem est, aestimare, utrum debeam adversus furem agere, fullonis sumtibus, an vero fullonem condemnare, eique actiones meas praestare.

Si placuerit, ut arbitrio locatoris⁴⁾ opus probetur, aut improbaretur, et quaedam eorum, quae facta erant, ex voluntate eius immutata sint, redemptor liberatur.

Mandavi tibi, ut explorares⁵⁾), quanto sumtu opus fieri posset, et renuntiasti, ducentis nummis: et opus certa mercede tibi locavi, datis tibi centum nummis. Cum partem eorum impendisses, comperi, non posse minus quam trecentos impendi, et vetui, te aedificare. Si aedificare perseveraveris, locati actione a te reliquum petam.

Si inspiciente colono⁶⁾ messem sustuleris, sciens alienam esse, colonus actione ex conducto dominum compellet, ut condicione furtiva tecum experietur.

Quidam in horreo suo proscriptum habuit⁷⁾), se aurum, vel argentum, vel margaritas non recipere suo periculo. Si eo sciente et patiente aliquid eiusmodi illatum sit, actione ex conducto tenebitur, quasi proscripto renuntiaverit.

Si conduxero servum tuum mulionem⁸⁾), et is mulas corruperit: si quidem servus ipse se locavit, actionem duntaxat de peculio habeo, et de in rem verso. Sin autem tu eum locaveris, si quidem specialiter ipsum conducere volui, ex dolo tantum tuo et culpa teneberis. Quodsi cum generaliter mulionem conducere vellem, eum locaveris, teneris mihi eius damni nomine, quo me negligenter electus affecit.

Qui iumentum locavit⁹⁾ et scit, in itinere praestari vectigalia, ipse vectigali pro iumento solvendo oneratur.

Custodiam, quam horrearius praestat¹⁰⁾ rerum ad conductores pertinentium nomine, horreario non praestat locator horrei: nisi contrarium convenerit.

1) non solum licere debet] Locavi tibi domum meam in annos decem. Talem domum locatam praestare tibi debeo, ut non solum in ea habitare possis ex eo tempore, quo locatio incipit, sed etiam ut alii locare possis, quo tempore volueris. Si vero dicta domus ex Calendis Ianuariis, quod ruinosa esset, in Calendas Iunias fulta fuerit, ut nec habitare quisquam posset, neque ostendere alicui coenacula posses, nihil mihi debebis ex causa locationis: adeo, ut nec ex Calendis Iulii refecta domo, quod, ut dictum est, in mensem Iunium fulta fuerit, compellere te possim, ut in ea habites: nisi commodum ad habitandum coenaculum tibi dem.

Cyrilli. Conductor recte alii locat. Si vero dissolutum fuerit aedificium, et ita per quinque menses permanserit, non amplius ibi manere cogitur, nisi locator interim domum ei det.

c) Malim ἐναγαγεῖν. Fabr. ἀγαγεῖν. cc) Fabr. in marg. notat, delendam esse negationem.

ὁ κληρονόμος τοῦ μισθωτοῦ] Κυρίλλου. Ὁ κληρονόμος τοῦ κολωνοῦ τῷ δεσπότῃ νέμεται, εἰ καὶ μὴ ἔστω κολωνός. [Sch. a. II. 483.]

τοῦ κναφέως ἀπολέσαντος τὴν ἐσθῆτά μου] Κυρίλλου. Ἐὰν ἀπολέσῃ ὁ κναφεὺς ἐσθῆτά μου, γνωρίζω δὲ ἐγὼ τὸν κελκοφόρα αὐτὴν, οὐ θελήσω δὲ κινεῖν κατὰ τοῦ κλέπτου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ κναφέως, οὐδὲν ἦτον κινῶ κατὰ τὸν κναφέα^{δ)}. ἀλλ' ὁ δικαστὴς σκοπήσας, ὅτι δύναμαι μᾶλλον κατὰ τοῦ κλέπτου κινεῖν, ἀναγκάσει με τοῦτο πράξαι, τοῦ κναφέως χορηγοῦντός μοι τὰς περὶ τὴν διακὴν δαπάνας. εἰ δὲ δυσχερὲς ἔστιν ἢ ἀδύνατον, γνωρίζειν με τὸν κλέπτην, κινῶ κατὰ τοῦ κναφέως. ζῆτει βιβ. ζ'. τοῦ κώδ. τιτ. β'. διατ. κβ'. ἐν ᾧ μαθήσεις, ὅτι δύναται ὁ δεσπότης τοῦ κλαπέντος καὶ τοῦ ἐπιχρησθέντος πράγματος ἀγωγήν κινεῖν κατὰ τοῦ χρησαμένου, καὶ τὴν περὶ κλοπῆς κατὰ κλέπτου. μαθήσεις δὲ καὶ ἑτέρας τὰς διαστίξεις. [Sch. b. II. 483.]

ἐὰν δόξῃ, διαγνώσει τοῦ μισθώσαντος] Ἐμισθώσῃ τινι οἶκον ποιητέον κατὰ τρόπον τοιούτον, ὡς τὴν τοῦ οἰκοδομήματος δοκιμασίαν καὶ ἀποδοκιμασίαν τῆς ἐμοῦ^{ε)} μισθώσαντος εἶναι κρίσεως, ἢ τοῦ ἐμοῦ κληρονόμου. ὁ ἐργολάβος κατὰ γνώμην ἐμοῦ τοῦ μισθώσαντος τινὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων μετετίθεισε. φησὶν ὁ Λαβίων, τὸ μὲν οἰκοδομημα κατὰ τὸν ὁρισθέντα μὴ γεννησθῆναι τρόπον. ἐπειδὴ δὲ γνώμη τοῦ μισθώσαντος^{ι)} μετεμορφώθη τὸ οἰκοδομημα, ἐναχθεὶς ὁ ἐργολάβος τῇ λοκατῇ, ἀφίεται τοῦ δικαστοῦ. [Sch. c. II. 483.]

Κυρίλλου. Ἐὶ τεχνίτης συμφωνήσῃ τοιούτῳ δέ^{β)} σχήματι ποιῆσαι κτίμα, τῆς δοκιμασίας αὐτοῦ οὕσης ἐν τῷ μισθώσαντι, καὶ κατὰ γνώμην αὐτοῦ κτίσει ἀλλοίως, οὐ κατέχεται. [Sch. c. II. 483.]

ἐπέτρεψά σοι ἐπιδεῖν] Στέφανος. Ἐνετείλαμην σοι περιεργασθαι^{η)}, πόσον δύναμαι οἰκίαν ἐν τῷ ἐμῷ ἀγρῷ κατασκευασαί. εἶπας μοι σ'. νν. δέωθαι δαπάνης τὸ ἔργον. ἔργων μετὰ ταῦτα, μὴ δύνασθαι ἐλάττωτος τῶν τ. νομισμάτων ποσότητος κατασκευασθῆναι. ἔνυχον δὲ σοι ἤδη ρ'. δεδομένων νομισμάτων, ἐξ ἧς ποσότητος μέρος εἶχες δαπάνης. ἐκώλυσά σε τὴν οἰκίαν οἰκοδομεῖν. ἐὰν μετὰ τὴν κώλυσιν κτίζων ἐπιμελήσῃς, ἔξω κατὰ σοῦ τὴν λοκατῇ, ἵνα τὴν ἐπίλοιπον τῶν δεδομένων σοι νομισμάτων παράσχῃς μοι ποσότητα, τουτέστι ρ'. νομισμάτων. [Sch. d. II. 483.]

Κυρίλλου. Ἐνετείλαμην σοι σκοπήσαι, πόσον κτίζω οἶκον. εἶπας μοι σ'. νομισματα κτίζειν. ἔδωκά σοι ρ'. νομισματα, ἵνα κτίσῃς. ἀνάλωσας ν'. εἶτα ἔφρων, ὅτι χρῆζει σ'. παρηγεῖλά σοι μηκέτι κτίσαι. ἔκτισας. ἀπαίτω τὰ ν'. [Sch. d. II. 483.]

ἐὰν ὁ ῥῶντος τοῦ μισθωτοῦ] Τὸν ἐμὸν ἀγρὸν ἐμισθώσα σοι ἐπὶ δέκα νν. ἐτόιμον γενομένου τοῦ ἔτους πρὸς θερισμόν, σοῦ ὁρῶντος τοῦ μισθωσαμένου ἑτέρος ἐθέρισε τὸν καρπὸν, οὐκ ἀγνοῦν, ἐτέρω διαφέρειν τὸν οἶτον. κινήσει κατὰ τοῦ κλέπτου τὸν φρουρτίβον κονδικτιζέον ὁ τοῦ ἀγροῦ δεσπότης, ὡς φησὶ Λαβίων, καὶ εἰς τὸ πράξαι με τοῦτο ἐναχθήσομαι τῇ κονδοκτῇ, καὶ λαβίων τὸν οἶτον διὰ τοῦ κονδικτιζέου, παρῆξω σοι τῷ μισθωσαμένῳ. [Sch. e. II. 484.]

Κυρίλλου. Κάν ὁρῶντος τοῦ κολωνοῦ κλέψῃ τις τοὺς ἀστάχνας, ὁ δεσπότης ἔξει τὸν κονδικτιζέον, καὶ ἵνα κινήσῃ αὐτὸν, ἐνάγεται τῇ κονδοκτῇ. [Sch. e. II. 484.]

προέγραψέ τις τῷ ὄρειῳ αὐτοῦ] Ὁρεῖον ἔχων ἐγὼ καὶ τοῦτο μισθώσαι βουλομένος, προγράμμα προτέθεικα πρὸ τοῦ ὄρειου περιέχον, ὡς οὐχ ὑποδέξομαι ἐμῷ κινδύνῳ ἐν τοῦτῳ χρυσόν, ἄργυρον, μαργαρίτας. μετὰ ταῦτα εἰδὼς σε τὸν μισθωσαμένον τὸ ὄρειον εἰσφέροντα τὰ εἰρημένα πράγματα ἠρεσχομην καὶ οὐκ ἀντέειπον. κατασχεθήσομαι τούτων ὑπολλομένων τῇ κονδοκτῇ, ὡς περ εἰ μηδὲν προετέθη τοῦτο πρόγραμμα. ὡς γὰρ οὐκ ἠναντιώθην εἰσφέροντός σου τὰ προλεχθέντα πράγματα, ἔδοξα συγχωρεῖν τὰ τῷ προγράμματι περιεχόμενα. [Sch. f. II. 484.]

Κυρίλλου. Ἐὰν ὁ μισθωτὴς τοῦ ὄρειου προγράψῃ, μαργαρίτας μὴ δεχέσθαι ἰδίῳ κινδύνῳ, καὶ ἀνάσχηται ὄρων αὐτὸς εἰσφερομένους, ἐνάγεται. [Sch. f. II. 484.]

ἐὰν μισθώσωμαι δοῦλόν σου μουλίωνα] Ἐμισθώσα τὸν ἐμὸν οἰκίτην τὸν μουλίωνα. κατὰ ἁρθυμίαν αὐτοῦ ἢ σὴ ἡμίονος ἀπέλετο. εἰ μὲν αὐτὸς αὐτὸν ἐμισθώσεν, ἔξεις

d) Lege τοῦ κναφέως. e) Adde τοῦ αὐτε μισθώσαντος. h) Lege περιεργασθαι.

2) heres coloni] Heres coloni domino possidet, quamvis colonus non sit.

3) si fullo vestimenta mea perdidit] Cyrilli. Si fullo vestimenta mea perdidit, sit autem mihi notus, qui ea subtraxit, nec velim adversus furem agere, sed adversus fullonem, agam nihilo minus cum fullone. Sed si iudex aestimaverit, me posse adversus furem magis agere, me id facere compellet, fullone litis sumtus mihi subministrante. Si vero furem nosse difficile vel etiam impossibile mihi sit, agam cum fullone. Quare lib. 6. Cod. tit. 2. const. 22. ubi disces, dominum rei commodatae, si furto subtracta sit, posse agere adversus commodatarium, et furti adversus furem. Disces autem et alias quasdam distinctiones.

4) si placuerit, ut arbitrio locatoris] Locavi alicui domum faciendam hoc modo, ut aedificii probatio et improbatio in arbitrio locatoris, vel heredis eius esset. Redemptor ex voluntate locatoris quaedam ex his, quae iam facta erant, reformavit. Labeo ait, aedificium quidem secundum modum definitum factum non esse. Quoniam autem ex voluntate locatoris aedificium transformatum est, redemptor locati conventus a iudice absolvetur.

Cyrilli. Si aedium faber domum certa forma se facturum pepigerit, probatione eius in locatorem collata, et ex voluntate eius alio modo aedificaverit, non tenetur.

5) mandavi tibi, ut explorares] Stephanus. Mandaveram tibi, ut expenderes, quanti possem villam in fundo meo aedificare. Dixisti, ducentorum nummorum impensam ad opus necessariam esse. Postea comperi, non posse minoris quam trecentis nummis opus perfici. Centum nummos autem iam tibi dederam, ex quibus partem impensae feceras. Vetui, te villam aedificare. Si post prohibitionem in aedificando perseveraveris, ex locato actionem adversus te habeo, ut reliquum pecuniae tibi datae mihi praestes, id est, centum nummorum.

Cyrilli. Mandavi tibi, ut expenderes, quanti domum aedificarem. Dixisti mihi, ducentis nummis. Dedi tibi centum nummos, ut aedificares. Quinquaginta expendisti. Postea cum comperissem, ducentis opus esse, denuntiavi tibi, ne aedificares. Aedificasti. Quinquaginta repeto.

6) si inspiciente colono] Fundum meum locavi tibi decem nummis. Cum anni tempus ad messem idoneum esset, te colono inspiciente alius demessuit, non ignorans, frumentum ad alium pertinere. Dominus fundi adversus furem conditione furtiva experietur, ut ait Labeo, et ut id faciam, actione ex conducto compellar, et frumentum per conditionem consecutus, tibi conductori praestabo.

Cyrilli. Quamvis inspiciente colono aristas quis per furtum abstulerit, dominus conditionem habebit, et ut ea experietur, convenietur ex conducto.

7) quidam in horreo suo proscriptum habuit] Cum horreum haberem idque locare vellem, proscriptum habui in horreo, me aurum, argentum, margaritas in eo non recipere meo periculo. Deinde cum scirem, te horrei conductorem inferre res supradictas, passus sum, nec contradixi. His perditis proinde ex conducto tenebor, ac si nihil proscriptum fuisset. Cum enim te inferente supradictas res non contradixi, quae continebantur proscripto, videor remisisse.

Cyrilli. Si locator horrei proscriptum habuerit, se margaritas non recipere suo periculo, et cum videret eas inferri, passus sit, obligatur.

8) si conduxero servum tuum mulionem] Locavi servum meum mulionem. Negligentia eius mula tua periit. Si quidem ipse se locavit, adversus me ha-

f) Fabr. in marg. μισθώσαντος. Recte. g) Lege τοιῶδε.

κατ' ἐμοῦ τὴν δὲ πεκουλίω, καὶ τὴν δὲ ἐν ἡμέ βέρο, εἰ συνέβη αὐτὸν τυχόν ἐκ τῆς τοιαύτης μισθώσεως κτησάμενον τι διαπανθῆσαι εἰς τὰ ἐμὰ πράγματα. εἰ δὲ ἐγὼ αὐτὸν ἐμισθώσω, κατασχεθῆσομαι τῇ κονδοῦκτι, ἐν ᾗ δόλος ἐμὸς ἢ ἄρθυμία ἐλέγχεται περὶ τὴν μίσθωσιν· τυχόν γὰρ εἰδώς, αὐτὸν κικιστον εἶναι, ἐμισθώσασαι σοι, ἢ καὶ δυνάμενος περιεργασασθαι καὶ μαθεῖν, ὁποῖός ἐστι τοὺς τρόπους, ἀλιγώρησα τοῦτου. ἢ ἤτησάς με μισθῶσαι σοι μουλίωνα, οὐκ εἰπών, Στίχον τὸν μουλίωνα μισθώσον μοι, ἀλλ' οὕτως ἀπροσδιορίστως, μουλίωνα μισθώσον μοι· ἐγὼ δὲ τοῦτον σοι δέδωκα, οὐ διὰ τὴν ἄρθυμίαν ἡμίονός σου ἀπώλετο. κατασχεθῆσομαι καὶ τοῦτου χάριν, ὅτι τοιοῦτον ἐπέλεξάμην, ὅς τῆς εἰρημένης γέρονέ σοι ζημίας αἴτιος. [Sch. g. II. 484.]

μισθῶν ὑποζύγιον] Κυρίλλου. Ὁ μισθώσας λεπίκων, καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ τελωνικὸν ἀπαιτεῖται, εἰ εἶδη, διὰ ποίας ὁδοῦ λαμβάνει αὐτὸ ὁ μισθωσάμενος. [Sch. h. II. 484.]

τὴν φυλακὴν, ἢν ὁ ὄρειάριος χρεωστῆι] Ἐκ τούτου νοεῖ, ὅτι ἕτερος ἢν ὁ ὄρειος, καὶ ἕτερος ὁ τοῦ ὄρειου δεσπότης. ὁ μὲν γὰρ ὄρειάριος ἔλαβεν αὐτὸ τὸ ὄρειον ἐπὶ μισθῶ παρὰ τοῦ δεσποτοῦ τοῦ ὄρειου, καὶ αὐτὸς πάλιν ἕτερον ἐμισθῶσεν αὐτό. ἔστι δὲ ὁ νοῦς τοῦ κεφαλαίου τούτου, ὅτι ἐκεῖνος ὀφείλει εὐθύνησθαι εἰς τὰ πράγματα¹⁾ ἀποτεθέντα ἐν τῷ ὄρειῳ καὶ ἀπολεσθέντα, ὁ λαβὼν τὸ ὄρειον, οὐ μέντοι γε πάλιν ἔ δεσπότης χρεωστῆι τῷ ὄρειῳ²⁾ τὴν αὐτὴν παραφυλακὴν, εἰ μὴ πολλάκις ὁ δεσπότης συνεφώνησεν. [Sch. i. II. 485.]

L. 61. pr. ζα'. Σκαεβολ.¹⁾ Ἐὰν χωρὶς συμφώνου φυτεύσας
D. XIX. 2. ὁ μισθωτὸς πλείονα περιποιήσῃ πρόσδοτον, λαμβάνει τὰς δαπάνας, ἢ συλλογίζεται εἰς τὸ μισθῶμα.

§. 1. Εἰ καὶ κόμισσον γένηται τὸ φορτίον, ὅμως τὸ συμφωνηθὲν ναῦλον ὁ ναύκληρος ἀπαιτεῖ.

ἔὰν χωρὶς συμφώνου φυτεύσας] Κυρίλλου. Εἰ εἰς τὸ στήθος ἀμπελοῦ διαπανθῆσει ὁ κλωνός, λαμβάνει εἰτι ὠφέλησεν ἀγρόν. [Sch. k. II. 485.]

L. 62. ξβ'. Λαβ.^{m)} Ἐὰν πρὸ δοκιμασίας πύση τὸ ῥεῖθρον, εἰ μὲν ἀπὸ αἰτίας τοῦ ἐδάφους, ὁ μισθώσας ζημιούται. εἰ δὲ ἐξ ἐλαττώματος τοῦ ἔργου, ὁ μισθωτὸς^{a)} ζημιούται.

ἔὰν πρὸ δοκιμασίας] Ἐμισθῶσα παρὰ σοῦ ρ'. νν. ὀρετὸν ποιητὸν κατασκευάσαι. πρὶν τοῦτον εἰ καλῶς γέγονε ἀποδείξει με, ὅλιθος πολὺς κατ' αὐτὸν γενόμενος τὸν τόπον, διέφθιρε τὸν ὀρετὸν. ὁ Λαβῶν εἰς σὲ τὸν κατασκευάσαντα τὸν κίνδυνον ἀνατρέχειν βούλεται. ὁ δὲ Παῦλος φησὶν· εἰ μὲν ἐξ ἐλαττώματος τοῦ ἐδάφους τοῦτο συνέβη, ἢν γὰρ τὸ ἐδαφος σαθρόν, ἢ πολλῆς ὑγρότητος δεκτικόν, ὁ κίνδυνος ὄρε¹⁾ τὸν μισθῶσαντα. εἰ δὲ ταῦτο γέγονεν διὰ τὴν τοῦ ἔργου σαθρότητα, ὁ μισθωσάμενος ἐκ τούτου ζημιούσεται. [Sch. l. II. 485.]

L. 1. ξγ'. Ἡ διάταξις βούλεται τοῦτο, τὸν δεσπότην
C. IV. 65. τῶν ὠρείων ἀπωλείας γενομένης τοῖς μισθωσαμένοις τὰ κατὰ μέρος οἰκήματα κινδυνεύειν, εἰ μὴ ἄρα ἀπὸ τύχης, ἢ βίας ληστῶν, ἢ διορυγῆς ἀπώλεια συνέβη.

ἢ διάταξις βούλεται τοῦτο] Ἐργως βιβ. α'. τι. ιε'. διγ. γ'. φεμ. γ. καὶ διγ. νε'. τοῦ παρόντος τι. ὅτι ἀπὸ διορυγῆς οὐ κατεχεται ὁ δεσπότης, οἱ δὲ οἰκῆται αὐτοῦ ὡς περὶ τοὺς τύπους εἰδότες ἐπιδίδονται εἰς βύσανον. [Sch. m. II. 485.]

Θεοδώρου. Ὁ μισθώσας ὠρεῖα κινδυνεύει ἐπὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς φορτίοις, εἰ μὴ ἄρα τυχερόν τι, ἢ διορυγῆς συνέβη. ὁμοίως φησὶν ἢ δ'. διάταξις τοῦ παρόντος τι. προστιθεμένη, ὅτι διορυγῆς γενομένης ὀφείλει ὁ δεσπότης τῶν ὠρείων παραδοῦναι τοὺς φυλακὰς, κοστωάδιαν γὰρ, φησὶν, οὐ χρεωστῆι, εἰ μὴ ἄρα συνεφανήσῃ. ἕτερόν τι δηλοῖ ἢ ε'. διατ. τοῦ κδ. τι. τοῦ προκειμένου βιβ. ὡς ἢ τῶν ληστῶν ἔφοδος τοῖς τυχεροῖς συναριθμεῖται. [Sch. m. II. 485.]

Τὸ κατὰ πόδας. Ὁ δεσπότης τῶν ὠρείων τὸν κίνδυνον τῆς μείζονος βίας, ἢ τὴν διορυγῆν τῷ μισθωσαμένῳ παρα-

bebis actionem de peculio, et de in rem verso, si forte aliquid ex huiusmodi locatione lucratus in rem mean verterit. Sin autem ipse eum locavi, tenebor conducti, si dolus meus vel negligentia arguatur circa locationem: fortasse enim, cum scirem, eum pessimum esse, eum tibi locavi, aut cum possem perquirere et discere mores eius, id neglexi. Aut petisti a me, ut mulionem tibi locarem, nec dixisti, Stichum mulionem mihi loca, sed sine definitione personae, loca mihi mulionem: ego vero eum tibi dedi, cuius negligentia mula periit. Eo quoque nomine tibi tenebor, quod talem elegerim, qui auctor damni supradicti tibi extitit.

9) qui iumentum locavit] Qui lecticam locavit, vectigal quoque pro ea praestat, si sciat, per quam viam conductor ea verheretur.

10) custodiam, quam horrearius praestat] Ex hoc intellige, alium fuisse horrearium, et alium horrei dominum. Nam horrearius mercede horreum conduxerat ab horrei domino, et ipse rursus id alii locaverat. Sententia autem huius capituli haec est, eum, qui horreum accepit, teneri eorum nomine, quae in horreo reposita sunt et perierunt. Non tamen dominus eandem custodiam praestat horreario, nisi dominus eam promiserit.

LXI. Scaevol. Si citra pactum plantando¹⁾ colonus reditum auxerit, expensas consequitur, vel in mercedem computat.

Licet in commissum inciderint merces, tamen vecturam navis promissam navicularius exigit.

1) si citra pactum plantando] Cyrilli. Si in vitibus instituendis colonus aliquid impenderit, recipit, si quid agro profuerit.

LXII. Si ante, quam probaretur¹⁾, rivus ceciderit, si quidem soli vitio, locatoris est detrimentum: si vero operis vitio, damnum conductoris est.

1) si ante, quam probaretur] Locavi tibi rivum faciendum centum nummis. Antequam significarem, an bene factus esset, magna labe facta iuxta eum locum rivum corruptit. Labeo periculum ad te conductorem vult pertinere. Paulus autem ait: si quidem soli vitio id accidit, fortasse enim solum vitiosum erat, vel humescebat, periculum locatorem spectat: si vero id contigerit propter operis vitium, conductoris damnum erit.

LXIII. Hoc vult constitutio¹⁾, dominum horreorum periculum amissionis eis praestare, qui cellas per partes conduxerunt, nisi casu, aut vi latronum, aut effractura damnum acciderit.

1) hoc vult constitutio] Didicisti lib. I. tit. 15. dig. 3. them. 3. et dig. 55. huius tit. dominum effracturae nomine non teneri, servos autem eius propter locorum notitiam ad quaestionem dari.

Theodori. Qui horrea locavit, mercium, quae ibi sunt, periculum praestat, nisi forte fortuitum aliquid contigerit, vel effractura. Idem ait constitutio 4. huius tit. hoc addens, effractura facta dominum horreorum custodes tradere debere. Custodiam enim, inquit, non praestat, nisi forte ita convenerit. Aliud quid significat const. 6. tit. 24. libri propositi, latronum impetum scilicet casibus fortuitis adnumerari.

Τὸ κατὰ πόδας. Dominus horreorum periculum vis maioris, vel effracturam conductori praestare non co-

1) Adde τὰ. 2) Fabr. in marg. ὠρειάριος. Recte. 3) L. 61. pr. legitur in Syn. p. 220. 4) L. 62. legitur apud Harm. III. 8. §. 36. qui hausit e Proch. tit. XVII, §. 28. 5) Harm. μισθωσάμενος. Verbum ζημιούται omittit Harm.

αγεῖν οὐκ ἀναγκάζεται. τούτων δὲ ἀγνοούντων^{α)}, εἴ τι ἔξωθεν ἐκ τῶν ἀποτεθέντων πραγμάτων ἀβλαβῶν μεινάντων τῶν ὠρείων ἀπόλλυται, ἢ ζημία τῶν παρατεθέντων πραγμάτων ἀναπληρωθῆναι δεῖται. [Sch. m. II. 485.]

Ἐπιπύθα νόσον ἀδιαίρετος μὴ μόνον τῶν τῶν ὠρείων ἀληθῆ δεσπότην, ἀλλὰ καὶ τὸν μισθούντα κατὰ μέρος οἰκήματα τοῦ ὠρείου, εἴτε καὶ καθ' ὁμάδα τὸ ὠρείον ἐμισθώσατο καὶ μεταμισθοῖ. οὕτω γὰρ ὁ ἦρωσ Πατρικιος ἐνόησε τὴν διάταξιν. τὸ οὖν νόμιμον τῆς διατάξεως περὶ ἀποθηκῶν νόσον, μὴ περὶ τῶν οἰωνδητοτε οἰκημάτων καὶ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν· ὁ γὰρ δεσπότης τοῦ οἴκου οὐκ ἐπαγγέλλεται φυλάττειν τὸν οἶκον. ὁ δὲ ὠρειώριος ἐπαγγέλλεται παραμείνειν, καὶ τὸ ὠρείον φυλάττειν. [Sch. m. II. 486.]

ξδ'. Εἰσὶ τινες ἔργα τέλεια μισθοῦμενοι, οἷον κτίσαι οἶκον τέλειον. ἢ τοίνυν διάταξις φησιν, ὅτι ὁ μισθωσάμενος ἔργον δύναται κινήσαι τὴν κατὰ τοῦ μισθωσαντος ἀγωγὴν, καὶ λαβεῖν τὰ δαπανήματα μετὰ τῶν τόκων.

τὰ δαπανήματα μετὰ τῶν τόκων] Τοῦς τόκους ἀπαιτεῖ ἢ λοκοτη καὶ ἢ κοδοῦναι, δηλονότι ἀπὸ μόρας, ὡς βόνας φιδεῖ ἐργαῖα κατὰ τὴν ἰδ. διάταξιν τοῦ παρόντος τιτ. μίωησο τῆς ἰγ. διατάξεως τοῦ λβ. τιτ. τοῦ προκειμένου δ. βιβ. [Sch. n. II. 486.]

Τὸ κατὰ πόδας. Κατ' ἐκείνων, παρ' ὧν ὀνοικοδομητέα τὰ οἰκήματα ἐμισθώσω, τῆ κοδοῦναι ἀγωγὴ ἐπιστάμενος, διὰ τούτου τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ ἐστὶ βόνας φιδεῖ, τὸ χρέος μετὰ τόκων εἰσθόταν ἀναλήρη. [Sch. n. II. 486.]

ξε'. Ὁραῖον^{ο)} νόμιμον^{οο)} λέγει ἢ διάταξις, ὅτι ὁ ἔνοικος, ξφ' ὅσον δίδωσι τὸ μίσθωμα, οὐκ ἐξβάλλεται παρὰ τοῦ δεσπότητος, εἰ μὴ ἄρα ἢ^{ρ)} εἰς ἰδίαν χρείαν ἀναγκάσειν δέεται τοῦ οἴκου, ἢ ἐπισκευάσαι βούλεται, ἢ ὄ^{pp)} ἔνοικος κακῶς αὐτῷ κέχρηται.

ὁ ἔνοικος, ξφ' ὅσον δίδωσι τὸ μίσθωμα] Θεοδώρου. Οὐκ ἐξβάλλεται ὁ ἔνοικος, ξφ' ὅσον παρέχει τὸ μίσθωμα, εἰ μὴ ἄρα κακῶς κέχρηται τῇ διαμονῇ, ἢ ὁ δεσπότης τοῦ οἴκου θέλει μείνει ἐκεῖ, ἢ ἀνακτίσαι αὐτόν. ἀλλὰ καὶ εἰ παρὰ ταῦτα ἐκβλήθη, ἀπαιτεῖ τὸ δόξαν πρόστιμον διὰ τῆς κοδοῦναι. ἢ παρακρατεῖ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἐνοικίου. ἀνάγνωθι δὲ καὶ τὴν κα. διατ. πλὴν μὴ λαβῆ σε ἢ λδ. διατ. τοῦ αὐτοῦ προκειμένου τιτ. σημείωσαι οὖν, ὅτι τὸν μὴ καταβάλλοντα ἔξεστιν ἐμβαλεῖν. πλὴν ὡς λέγει ἢ διάταξις, αὐτὸς εἰς χρῆσιν οἰκίας δεῖσθαι τῶν οἰκημάτων βεβαιώσεται τῇ ἀποδείξει. καὶ πρόσθε, ὅτι ἢ διάταξις οὐδαμῶς εἶπεν τὴν μίσθωσιν ἐπὶ χρόνον γενομένην, ἀλλὰ ἀδιαστικῶς ἔχει, ὅτι οὐκ ἔξεστιν ἐξβάλλειν τὸν ἔνοικον. [Sch. o. II. 486.]

ξς'. Ὁ δεσπότης τοῦ ὠρείου τοιχωρυχίας γενομένης, αὐτὸς μὲν οὐκ ἀναγκάζεται ποιῆσαι τὸ ἀζήμιον, τοὺς δὲ φύλακας παράγει, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς ἐπηγγελάτο καὶ ἀπὸ τοιχωρυχίας φυλάττειν τὰ πράγματα.

ὁ δεσπότης τοῦ ὠρείου] Καλῶς εἴρηται καὶ ἐν τῇ α. διατ. εἰ μὲν ἀπὸ ληπτῶν γένηται ἢ ἔφοδος, οὐδὲ τοὺς φύλακας ἀναγκάζεται εὐδοῦναι. ἐὰν δὲ ἄλλως γένηται ἢ διοργη, τότε αὐτὸς αὐτοὺς παραδίδωσιν. εἰ δὲ σὺλη γένηται, τότε καὶ ἐγκαλεῖται, καὶ ποιεῖ τὸ ἀζήμιον. [Sch. p. II. 486.]

ξζ'.^{q)} Πάντα, ὅσα οἱ μισθωτοὶ εἰσάγουσιν εἰς τὸν μισθωθέντα αὐτοῖς ἀγρὸν^{q)}, βουλομένου τοῦ δεσπότητος, ὑπόκεινται ταῦτα ἐπὶ τῷ μισθώματι. ἐπὶ δὲ οἴκου μισθωθέντος, κἂν^{r)} ἀγνοούντος τοῦ δεσπότητος τινὰ εἰσενεχθῶσιν, ὑπόκεινται.

πάντα, ὅσα οἱ μισθωτοὶ] Τὸ εἰρημένον βιβλίω κ. τίτλω β. διγ. δ. οὐ ἐπὶ ἀγρῶν οὐ χωρὰ τῷ νομίμῳ τῷ

gitur. His autem cessantibus, si quid extrinsecus ex depositis rebus, horreis illaesis manentibus, perierit, damnum depositarum rerum repleri debet.

Hoc loco intellige sine distinctione non solum horreorum verum dominum, sed etiam eum, qui per partes cellas horrei locavit, aut etiam totum horreum conduxit, et alii ablocat. Sic enim celeberrimus Patricius constitutionem intellexit. Ius igitur constitutionis intellige de horreis, non de quibuslibet aedificiis et dominis eorum: nam dominus aedium non promittit, se aedes custoditurum. Horrearius autem promittit, se in horreo permanere, idque custodire.

LXIV. Quidam sunt, qui opus perficiendum conducunt, utputa aedificium extruendum. Constitutio C. IV. 65. igitur ait, eum, qui opus faciendum conduxit, actione ex conducto experiri posse et impensas cum usuris¹⁾ consequi.

1) impensas cum usuris] Actione locati et conducti petuntur usurae, ex mora scilicet, cum sit bonae fidei actio secundum constit. 17. huius tit. Memineris const. 13. tit. 32. huius libri 4.

Τὸ κατὰ πόδας. Adversus eos, a quibus extruenda aedificia conduxisti, ex conducto actione consistens, per hoc iudicium, quod est bonae fidei, debitum cum usuris solitis consequeris.

LXV. Pulchrum ius constitutio continet, inquilinum, quamdiu pensionem solvit¹⁾, a domino non expelli, nisi ad proprios usus necessarios aedibus indigeat, aut eas reficere velit, aut inquilinus male iis utatur.

1) inquilinum, quamdiu pensionem solvit] Theodori. Inquilinus, quamdiu pensionem praestat, non expellitur, nisi male habitatione utatur, vel dominus aedium ibi velit manere, aut eas reficere. Sed et si praeter has causas conductor expulsus sit, poenam, quam praestari placuit, actione ex conducto exiget, vel eam ex pensione retinebit. Lege constit. 21. Verum non te lateat const. 34. eiusdem tituli propositi. Nota igitur, eum, qui non solvit, expelli posse. Verum, ut ait constitutio, ipse cogetur probare, se aedibus ad proprium usum indigere. Et nota, constitutionem nusquam dixisse, locationem ad tempus factam, sed indistincte habere, non licere inquilinum expellere.

LXVI. Dominus horrei¹⁾, si effractura acciderit, ipse quidem indemnitate praestare non cogitur, sed custodes exhibet, nisi forte specialiter repromiserit, se adversus effracturam quoque res custoditurum.

1) dominus horrei] Recte dicitur in const. 1. si incursus latronum factus sit, non compelli, servos exhibere. Sed si aliter effractura facta sit, tunc ipsos tradit. Si vero compilatio facta sit, imputatur ei, et indemnitate praestat.

LXVII. Omnia, quae coloni¹⁾ in fundum conductum volente domino induxerint, pro mercede obligantur. Si autem domus locata sit, quamvis ignorante domino quaedam illata sint, obligantur.

1) omnia, quae coloni] Quod dicitur lib. 20. tit. 2. dig. 4. in agris locum non habere ius, quo dici-

α) Fabr. in marg. ἀγροῦντων. Recte. ο) L. 3. C. h. t. legitur in Syn. p. 221. et apud Harm. III. 8. §. 34. οο) νόμιμον omittit Harm. Syn. ὠραῖον λέγει νόμιμον. ρ) ἢ omittit Harm. pp) ὁ deest in Syn. q) L. 5. C. h. t. legitur in Syn. p. 221. qq) Syn. εἰς τὸν οἶκον τοῦ μισθωθέντος αὐτοῖς ἀγροῦ. r) Syn. καί.

λέγοντι, ὑποκείσθαι σιωπηρῶς τὰ εἰσαγόμενα, νόσον, ὅτι ἄγροῦντος τοῦ δεσπότου τοῦ ἀγροῦ εἰσενέχθησαν, ἵνα μὴ ἐνρεθῆς ἐναντιούμενος ταύτη τῇ διατάξει. πλὴν κείται βιβλίω ἢ τοῦ κώδικος τίτλῳ ἰ. διατ. ζ. ἀδιαστάτως, ὅτι τὰ εἰσαγόμενα καὶ ἀποκείμενα, τουτέστιν, εἴτε εἰς οἶκον, εἴτε εἰς ἄγρον, σιωπηρῶς ὑπόκεινται. φησὶ δὲ ἡ τρίτη διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου, ὅτι καὶ οἱ καρποὶ μισθωθέντος ἀγροῦ ὑπόκεινται. [Sch. q. II. 486. sq.]

L. 6.
C. IV. 65. ξη'. Οὐδείς^{rr)} κεκώλυται, τὸν ἀγρόν, ὃν ἐμισθώσατο ἐπὶ τῷ καρπῷ (σασθαι^{s)}), πάλιν καὶ αὐτὸς ἄλλω μεταμισθῶσαι.

οὐδείς κεκώλυται] Θεοδώρου. Ὁ μισθωσάμενος πρᾶγμα δύναται αὐτὸ ἕτερω μεταμισθῶν, εἰ μὴ ἄρα τὸναντίον ἔδοξε, ὡς λέγεται ἐν τῷ δ. βιβλίῳ τίτλῳ ἰ. διατ. γ. οὐδὲ κατέχεται ὁ μισθωσάμενος παρὰ τοῦ ἔχοντος τὸ πρᾶγμα ἐν μισθῶσει, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ μισθωσάσαντος αὐτῷ χρεωστούντος τῷ δεσπότη τοῦ πρᾶγματος. ἀνάγνωθι τὴν λβ'. διάταξιν τοῦ παρόντος τίτ. [Sch. r. II. 487.]

Θαλελαίου. Ἔχομεν τοῦτο καὶ ἐν τῷ β'. βιβλ. τῶν δὲ ἑβδόν. ὁμοίως καὶ ἐν τῇ πινυρατικῇ διγ. ια'. ἐπὶ τῷ μισθωσαμένῳ τέλειον οἶκον, καὶ μεταμισθῶντι κατὰ διαίτας τοῖς βουλομένοις. [Sch. r. II. 487.]

L. 7.
C. eod. ξθ'. Ὁ^{t)} μισθωσάμενος ἐπὶ τινὰ χρόνον, καὶ μετὰ τὴν τοῦ χρόνου συμπλήρωσιν ἐπιμένει, δοκεῖ καὶ ἄλλον ἐναντιὸν ἐπιμισθῶσθαι. ὁ δὲ ἐγγνητὴς αὐτοῦ, ἅμα^{u)} τῷ συμπληρωθῆναι^{v)} τὸν χρόνον τῆς μισθώσεως, οὐκ ἔτι κατέχεται, εἰ μὴ ἄνωθεν ἐγγνήσῃται^{w)}.

ὁ μισθωσάμενος ἐπὶ τινὰ χρόνον] Θεοδώρου. Ὁ ἐγγνητὴς τοῦ μισθωσαμένου πρᾶγμα ἐπὶ χρόνον τινά, οὐ κατέχεται μετὰ συμπλήρωσιν τοῦ ὁρισμένου χρόνου, κἂν ἐπιμένῃ τῇ μισθῶσει ὁ μισθωσάμενος· εἰ μὴ ἄρα καὶ ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ μισθῶσει ἐγγνήσῃται αὐτόν. ἀλλ' ἐκεῖνος ὁμοίως ἐνέχεται ὑπὲρ τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου. ἰστέον δὲ, ὅτι φησὶν ἡ ἰς. διατ. ὡς ὁ ἐπιμένει τῇ προτέρᾳ μισθῶσει αὐτοῦ μετὰ τὸν ὁρισμένον χρόνον, οὐ μόνον αὐτὸς εὐθύνεται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνεχόμενα, ἃ ἔδωκε τῷ πρώτῳ χρόνῳ, ποιεῖ ἐνεχέσθαι διὰ σιωπηρῶς συναίνεσεως ἐπὶ τοῖς μετὰ ταῦτα. [Sch. s. II. 487.]

L. 8.
C. eod. ο'. Ἡ διάταξις^{x)} βούλεται τὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ γινομένην^{y)} ἀφορίαν μὴ τῷ μισθωτῷ κινδυνεύεσθαι, ἀλλὰ τῷ δεσπότη· εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συμπεφώνηται, ἢ τὸ ἔθος^{z)} τοῦ κλίματος τοῦτο βούλεται. χρὴ μὲν τοὶ πρὸς τὰς γενομένας^{a)} ἤδη εὐφορίας τὴν συμβᾶσαν^{b)} ἀφορίαν ἀναλογισθῆναι, καὶ οὕτως ἐπικουρῆσθῆναι τὸν μισθωτὸν μετὰ τὰς εὐφορίας τὴν ἀπομένουσαν βλάβην.

τὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ γινομένην ἀφορίαν] Θεοδώρου. Ἐὰν ἀερικὴ ἀφορία γένηται, οὐκ ὀρεῖ τὸν γεωργὸν ἢ ζῆμια, εἰ μὴ ἄρα τοῦτο ἔδοξεν, ἢ ἔθος ἐστὶ τοῦ κλίματος αὐτοῦ, ἢ ἐκ τῆς μετὰ ταῦτα εὐφορίας ἀνεσώθη ἢ συμβᾶσα ἀφορία. φησὶ γὰρ ἡ ιη'. διατ. τοῦ παρόντος τίτ. ὅτι δι' ἀκριδῶν γενομένη τῷ δεσπότη καὶ οὐ τῷ γεωργῷ ἢ ζῆμια προσγίνεται. σημειῶσαι τὰ δύο ταῦτα λεχθέντα περὶ τῶν καρπῶν, ἵνα μὴ ἐναντίας δέξῃ τὸ λεχθὲν ἐν τῇ πρώτῃ διατ. τοῦ παρόντος τίτ. ἀνάγνωθι γὰρ τὴν ιη'. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. [Sch. t. II. 487.]

Τυχὸν ἀπὸ χαλάζης ἢ χιόνος, ἢ τινος τῶν τοιούτων· ἢ τυχὸν θερμοῦ ἐγένετο ὑπὲρ μέτρον ὁ ἀήρ. βλέπε δὲ, πῶς φησιν, εἰ μηδὲν συνεφωνήθη, καὶ τῇ ἀφορίᾳ μὴ βοηθοῦσιν ἄλλοι ἐναντιοί, δίκαιον σε βοηθηθῆναι. τοῦτο δὲ τὸ νόμιμον περὶ τοῦ συμψηφισμοῦ τῶν ἐναντιῶν ἐν τῷ κ'. βιβλ. τῶν διγ. εἰρηται διγ. ιε. τίτ. β'. ἐνθα λέγει καὶ περὶ τῶν γεράνων, καὶ κολοιδῶν φραγόντων τὰ σπέρματα. ἄρα οὐκ τοῦ δεσπότου ἐστὶν ἢ περὶ τῆς εὐφορίας τῶν ἄλλων ἐναντιῶν ἀποδείξεις. [Sch. t. II. 487.]

rr) L. 6. C. h. t. totidem verbis legitur in Syn. p. 220. Syn. p. 220. u) ἅμα deest in Syn. v) Syn. συγχωρηθῆναι. et Harm. III. 8. §. 6. y) Syn. γενομένην. z) Harm. ἤθος. βίνουσαν.

tur, inducta tacite obligari, intellige de his, quae in scio domino inducta sunt, ne obstat huic constitutioni. Verum lib. 8. Cod. tit. 15. const. 7. dicitur indistincte invecta et illata, id est, sive in aedes, sive in fundum, tacite obligari. Ait autem tertia constitutio eiusdem tituli et libri, fructus quoque fundo conducto obligari.

LXVIII. Nemo prohibetur¹⁾, fundum, quem fruentum conduxit, alii rursus locare.

1) nemo prohibetur] Theodori. Conductor rei eam alii ablocare potest, nisi forte contrarium placuerit, ut dicitur lib. 4. tit. 10. const. 3. nec qui conduxit ab eo, qui rem conduxit, pro locatore eodemque domini rei debitore obligatur. Lege const. 32. huius tit.

Thalelaci. Hoc habemus etiam lib. 2. de rebus, et similiter tit. de pignoratitia actione, dig. II. de eo, qui totam domum conduxit, et eius coenacula locat volentibus.

LXIX. Qui ad certum tempus conduxit¹⁾, et tempore completo in conductione permansit, videtur in alium annum conduxisse. Fideiussor autem eius, ex quo tempus conductionis expletum est, non amplius tenetur, nisi denuo fideiusserit.

1) qui ad certum tempus conduxit] Theodori. Fideiussor eius, qui rem ad certum tempus conduxit, non tenetur post expletum tempus, licet conductor in conductione remaneat: nisi etiam secundae conductionis nomine pro eo fideiusserit. At ille pro sequente tempore aequae obligatur. Sciendum autem est, const. 16. dici, eum, qui post tempus definitum in priori conductione permanet, non solum ipsum obligari, verum etiam efficere, ut pignora, quae antea dedit, tacito consensu sequente tempore obligata sint.

LXX. Constitutio vult, sterilitatem, quae coeli vitio accidit¹⁾, non esse periculo coloni, sed domini: nisi contrarium convenerit, vel mos regionis id postulet. Cum priorum autem annorum ubertate sterilitatem, quae accidit, repensari oportet, atque ita damno post ubertatem residuo colonum relevari.

1) sterilitatem, quae coeli vitio accidit] Theodori. Si coeli vitio sterilitas contigerit, damnum non respicit ad colonum, nisi forte hoc convenerit, vel mos sit regionis eius, vel ex ubertate, quae postea contigit, sterilitas, quae accidit, sarciat. Ait enim const. 18. huius tit. perniciem locustarum ad dominum pertinere, non ad colonum. Nota haec duo, quae de fructibus dicta sunt, ne contrarium esse putes, quod dicitur const. 1. huius tit. Lege enim const. 18. eiusdem tituli.

Fortasse grandine, vel nive, aut quo simili, vel solis nimio fervore. Vide autem, quid dicat, si nihil convenerit, et sterilitati sequentes anni non succurrant, aequum esse, tibi subveniri. Hoc autem ius de repensatione annorum extat etiam lib. 20. Digestorum tit. 2. dig. 15. ubi etiam agitur de gruibus et graculis, qui semina edunt. Domini igitur erit, sequentium annorum ubertatem probare.

s) Syn. ὃν ἐπὶ τῷ καρπ. ἐμισθώσατο. t) L. 7. legitur in w) Syn. male μισθώσεται. x) L. 8. legitur in Syn. p. 220. a) Syn. Harm. γενομένας. Fabr. γινομένας. b) Harm. συμ-